VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL VI. Nr. 11

NOEMVRIE 1939

C. Baraschi-Mușat: SCULPTURĂ

Anul VI Cluj, Noemvrie 1939 Nr. 11

VIAŢA ILUSTRATĂ

Director: NICOLAE COLAN
EPISCOPUL CLUJULUI

Trecut în reg. special dela Trib. Cluj S. III, Nr. 114/1938.
Bun de imprimat

ALTE ORIZONTURI, ALTĂ VIAŢĂ

de V. SĂMĂRTINEAN

IN CĂUTAREA ABSOLUTULUI

Nimic nu defineşte mai ideal destinul omului decât călătoria. Omul este călător prin definiţie. O călătorie fără de hodină, un colind patetic, o goană istovitoare şi dramatică dintr'un loc în altul e viaţa omului pe pământ. Cu sufletul plin de vigoare incandescentă, omul călătoreşte mereu din clipa în care a văzut lumina zilei şi până în clipa în care pământul îl primeşte la sânul său odihnitor. O serie nesfârşită de călătorii e viaţa omului, dela leagăn la mormânt. O anticipare melancolică şi o continuă aducere aminte a celei de pe urmă şi a celei mai triste din toate călătoriile omului. Dar toate drumurile omului pe pământ, nu pot să-l ducă mai departe de marginea de mister a vieţii. Dincolo de această lizieră de taină a vieţii, dincolo de hotarele lumii, ne duce drumul nostru fără de întoarcere.

Gioto: Detaliu din „Fuga în Egipt"

O mare sete de împliniri netrecătoare ne face să pribegim din ţară în ţară, din loc în loc, din poartă în poartă. Un dor nestins al vastelor depărtări ne consumă cu intensitate care ne atinge paroxismul. Nostalgia necunoscutului, cu toate viziunile lui fascinante, ne stăpâneşte violent şi ne cere potoliri. Sufletul nostru e avid de spaţii noui. E ahtiat după orizonturi necunoscute. E dornic de evadare. Fiindcă omul e călător prin destinul său. Prin menirea lui. Adevărul acesta nu pot să-l infirme decât acei ce, suferind de grave complexe de inferioritate spirituală, se condamnă la o viaţă sedentară, la inerţie şi anchilozare. Mereu spre alte orizonturi, e dorinţa care palpită vulcanic, e focul care arde în toate fibrele sufletului nostru. Dinamicul vieţii spirituale e atributul principal al omului. Atributul care-l logodeşte cu cerul. De aceia, sufletul încorsetat sub o singură boltă, se revoltă şi irumpe năvalnic şi prăvălitor. Viaţa nu poate fi inchistată într'un tipar rigid şi neschimbat, fiindcă viaţa „curge" ca un fluviu tumultuos şi rupe toate zăgazurile ce i se pun deacurmezişul.

Pentru a te desprinde de locul în care îţi năvădeşti destinul, monoton şi invariabil, nu trebue însă să fii un spirit de frondă, un temperament eruptiv, de insurecţie. Nu trebue să ai o structură sufletească cu pătimaşe porniri nomade. O acalmie desăvârşită poate să domnească în sufletul tău. Un echilibru perfect. O seninătate olimpică. Şi totuşi să te atragă necunoscutul cu putere magnetică. Necunoscutul, cu toate neprevăzuturile sale, cu toate riscurile sale, cu toate mirajele sale, cu toate abisurile sale. Un vis nedefinit, o dorinţă vagă la început, care se conturează din ce în ce mai mult, pentru a prinde în cele din urmă o consistenţă de granit şi a se transforma într'o vrajă irezistibilă, într'o ispită căreia nu-i mai poţi opune nici-o stavilă. Atracţia aceasta a necunoscutului e atât de puternică, încât într'o bună zi plecăm...

Străbatem locuri nevăzute şi neumblate .Locuri necunoscute, peste ţări şi mări. Cutreerăm

întreg universul. Parcurgem distanțe incomensurabile... Călătorim!... Cu trenul, pe nesfârșite rețele de drum de fier. Cu vaporul, pe oceanele imense. Cu avionul, pe căile văzduhului. Caravana ne duce prin deșerturile albe. Piciorul ne poartă prin defileele de basm și prin văile imperiale ale munților. Peisagii de miracol, platouri splendide, pajiști cu soare veșnic.

Dar orizonturile pământești, oricât ar fi de mari și de minunate, nu ne pot satisface cerințele noastre sufletești, imperativele noastre spirituale. Orizonturile spațiale ale pământului nu ne pot da limita superioară a satisfacției noastre spirituale. Am colindat întreg globul terestru. Am băut apa cea mai limpede și mai răcoritoare din izvoarele Everestului. Am dormit la umbră de palmier. Am ascultat pe malul Amazoanelor, în seri pline de farmec exotic, cântecul elegiac al indianului. In pampele și preriile americane, am trăit iluzia unei supreme destinderi și ne-am scăldat sufletul în valuri de romantism și de aventură.

Ne-am extaziat în fața Niagarei. Am explorat păduri ecvatoriale. Am înfipt crucea – acest simbol al celei de pe urmă biruinți – în ținuturi de ghiață veșnică. Am văzut multe. Am trăit și mai multe. Priveliștea adânc grăitoare a lumii, cu fresca ei necunoscută și uimitor de frumoasă uneori, ne întărește, ne reconfortează, ne face să ne credem cel puțin câteva clipe mai fericiți decât ceilalți muritori. Dar odată consumată această fericire, nu mai rămâne nimic din ea. Și astfel ajungem la convingerea că, dacă am umbla pământul întreg, dela o margine la alta, dacă am face ocolul lui, sufletul nostru nu poate fi satisfăcut definitiv cu ceiace îi oferă lumea. Căci sufletul nostru caută altceva. Caută ceeace este de o ființă cu el, caută divinul, caută transcendentalul, caută odihna și veșnicia. De aci zborul necontenit și cu neistovit elan al sufletului nostru spre alte orizonturi, mereu spre alte orizonturi, mai puțin terestre, mai senine, mai insondabile. Toată ființa noastră lăuntrică stă sub imperiul unei puternice dorințe de a se cufunda în veșnicie. Mereu spre alte orizonturi, spre altă viață! Sufletul omului se desprinde din smârcurile pământului și într'o opintire uriașe, demiurgică, încearcă să se ridice spre inima cerului. O simplă călătorie pe drumurile lumii nu-l poate împăca, nu-i poate da nici o fericire.

Călătorind în străinătate, culegi impresii bogate, aduci la reîntoarcere o recoltă grea și folositoare de învățăminte și experiențe fecunde de viață. Dar nu împăcare definitivă pentru suflet. Pentru că oricât de mult am călători și oricât am trăi de adânc călătoriile noastre, rămânem înfeodați tot în cotidian și imediat. Toate plăcerile călătoriilor noastre poartă stigmatul implacabil al vremelniciei. Și noțiunea unei chinuitoare relativități stărue în cugetele noastre, chiar dacă am văzut lumea întreagă.

Sufletul omului caută absolutul. Veșnicia. Plenitudinea. Aceasta e ceeace caută sufletul omului și nu găsește în lume. Omul vrea înseninarea cea mai de pe urmă. Deplina și definitiva înseninare. Omul aleargă după eternitate în lume. A uitat că eternitatea poate fi găsită numai în lăuntrul său. Iar atunci când n'o găsește în lăuntrul său, n'o va găsi în nimic altceva și nicăiri altundeva. Veșnicia e ca o fantomă, care cu cât fugi mai mult după ea, cu atât se depărtează mai mult de tine. Goana după veșnicie și împăcare sufletească în lumea externă a atras omului epitetul acesta incisiv: „l'homme ivre d'une ombre..." Caută veșnicia în internul tău. Nu alerga după himere în afară de tine. Nu-i necesar să călătorești. Scriitorul francez Xavier de Maistre a făcut o singură călătorie: călătoria în jurul camerei sale. Dar a aflat ceeace căuta. Și cu el, atâția alții...

In ziua aceea de toamnă, în care contemplam înfiorat întinderile Atlanticului, nu știam că omul poate fi fericit trăind chiar numai într'un singur loc, dacă e în stare să descopere înțelesurile înalte și luminoase ale vieții. In ziua aceea în care mureau ultimele crizanteme pe țărmul apelor albastre și fără de hotar, sufletul meu era mai vrăjit, mai viu și mai irezistibil atras spre orizonturi magice. In rada portului flamand vaporul ne aștepta gata de plecare, să ne ducă spre necunoscut. Sirena lui ne invita stăruitor să plecăm departe, cât mai departe. Și atunci nici chiar ideia sumbră a morții, ideie care este legată de orice călătorie cu vaporul pe 'ntinsul mișcător și teluric al oceanului, n'a putut să mă mai oprească... Am plecat!... Nu știam că omul, atunci când și-a descoperit rosturi concrete în viață și cunoaște făgașul pe care să se afirme, pentru ca trecerea sa prin lume să nu fie deșartă, poate gusta din plin fericirea chiar dacă e ferecat o viață întreagă pe un singur petec de pământ. Târziu, dupăce visul s'a destrămat cu repercusiuni dezolante în sufletul meu, iar eu m'am reintors la glia din care am supt viață mai înainte, am înțeles că suprema fericire stă în mine însumi.

COMORI DUHOVNICEȘTI

POSTUL

de Prot. ION GORON

Fecioara Maria cu Isus

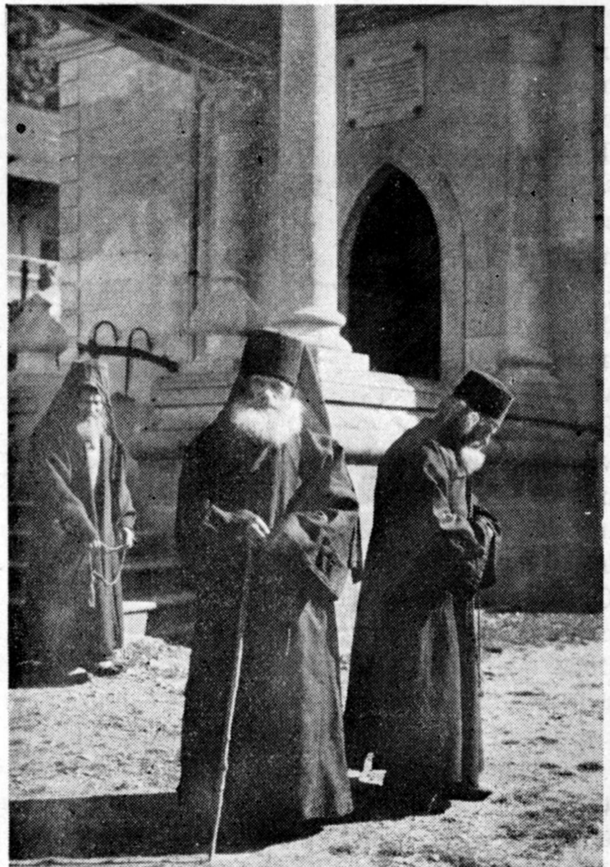
Cele două posturi principale ale creștinilor – al Paștilor și al Crăciunului – coincid cu cele două anotimpuri de tranziție. Sunt deci timpuri în cari trebue să acordăm o îndoită atențiune sănătății noastre. Această grije azi nu mai e exclusiv a bisericii și a slujrtorilor ei. Ingrijorați de starea deplorabilă în care se găsește sănătatea oamenilor, medicii strigă din răsputeri: nu vă îngreoiați stomacul cu mâncări grele de carne; mâncați legume, postiți! La glasul lor să adaogă îndemnul stăruitor al igieniștilor: ieșiți afară în sânul naturii! Urcușul vă întărește mușchii, vântul vă înviorează plămânii, soarele vă reînoiește sângele, priveliștile frumoase vă calmează nervii.

Biserica își unește îndemnurile cu ale lor. Dar o face aceasta cu totul din alte motive. Medicii îndeamnă la post, igieniștii la sporturi, având în vedere sănătatea trupului. In zilele noastre să face mare paradă cu dictonul: „mens sana in corpore sano", minte sănătoasă în trup sănătos. Ori acesta e un adevăr numai întrucât confirmă legătura intimă între sănătatea trupului și aceea a minții, adecă a sufletului. Dar nu putem accentua

Nu ceea ce intră în gură spurcă pe om... Prea adeseori, aceste cuvinte ale Mântuitorului au fost folosite de oameni spre a-și învăli în ele dorința de a eși din viața canonică a bisericei, spre a se călăuzi în atitudinile lor numai de ceeace le dictează pofta inimei lor.

Cel care a rostit aceste cuvinte – dumnezeescul Invățător – înainte de a-și începe activitatea publică s'a retras în pustie și a postit 40 de zile. Prin aceasta n'a făcut altceva, decât s'a supus poruncii de a posti, pe care Dumnezeu a dat-o chiar celui dintâiu om, lui Adam, când l-a oprit să mănânce din pomul științei binelui și a răului. De atunci și până azi dumnezeasca poruncă a postului este un bun de mare preț al vieții duhovnicești. Moisi i s'a supus; prorocii au îndeplinit-o; Mântuitorul a consfințit-o; i-au cunoscut asprimea și folosul toate neamurile pământului.

Mai ales folosul. Căci postul este pentru viața indivizilor singuratici și pentru viața socială, ceea ce e frâna pentru un vehicol. Nici unul dintre noi n'ar consimți să se urce într'un tren ori într'un automobil, căruia îi lipsește frâna, bineștiind, că la cel dintâiu coboriș, ori la cea dintâiu curbă ar putea să plătească cu viața îndrăzneala lui. Tot astfel e o primejdie de moarte și viața desfrânată. Iar frâna vieții, instituită de însuși Dumnezeu deodată cu crearea omului, e postul.

Călugări dela Mănăstirea Stănișoara

îndeajuns, că nu sănătatea sufletului e în funcţiune de sănătatea trupului, ci invers. Au fost destui oameni cuminţi, cari nu erau atleţi şi atleţi buni de închis în casa de nebuni. Şi ne putem convinge la tot pasul, că o minte neroadă poate ruina cel mai viguros trup, iar pentru o minte sănătoasă e unealtă folositoare şi un trup pipernicit. Cel ce a rostit prima oară faimosul dicton şi cei cari îl repeţesc pe urma lui necontenit, nu ştiu – ori nu vreau să ştie – că în afară de trup omul are şi suflet. Iar lucrul de căpetenie e sănătatea sufletului, de care depinde şi sănătatea trupului.

Fără să uite de trup, grija de căpetenie a bisericii este sănătatea sufletului. Şi când ea îndeamnă pe oameni să iasă în sânul naturii, o face aceasta nu numai pentru sănătatea trupului, ci o face mai ales bine ştiind, că nici un lucru din lume nu poate să întărească mai mult credinţa noastră în Dumnezeu şi în purtarea Lui de grije, nădejdea noastră în răsplata srădaniilor noastre cinstite, ca o pădure înmugurită şi un câmp îmbrăcat în nou strai de iarbă verde.

Această grije, a sănătăţii sufletului, e şi la temelia poruncii postului. Postul nu e scop în sine, ci e unealtă; unealtă terapeutică în mâna doctorului, ca să poată elimina din organism veninurile alimentare; unealtă duhovnicească în mâna bisericii, ca să poată elimina cu ajutorul lui veninul păcatului din sufletele omeneşti. Nu mâncarea îl spurcă pe om, ci păcatul încuibat în sufletul lui: gânduri rele, omoruri, desfrânări, furtişaguri, hule. (Mat. 15, 18–20.) Impotriva acestora se îndreaptă lupta bisericii, nu împotriva unui anumit fel de mâncare.

Atunci dece postim? – Postim, fiindcă e lege dumnezeească. Şi cine e gata să îndeplinească această poruncă a legii, prin aceasta dă dovadă că vrea să îndeplinească şi celelalte porunci ale ei. Prin renunţarea la anumite mâncări ne frânăm voinţa, ca să devenim stăpâni pe noi înşine şi să ne deprindem cu calea virtuţii. Celor ce vreau să trăiască viaţă într'adevăr omenească, Dumnezeu le porunceşte să fie cumpătaţi în toate faptele lor. Omul pornit spre rele, spre păcat, trebue să înceapă această cumpătare cu mâncarea, întocmai după cum omul sculat din grea boală primii paşi îi face prin casă, prin curte şi numai după multe deprinderi poate urca culmile munţilor.

Mai e o raţiune, pentru care trebue să postim şi de care ar fi bine să ţinem seamă mai ales în zilele de azi. Celui ce posteşte cu adevărat şi nu-şi îndoapă pântecul cu mâncări, cari nu sunt carne, dar sunt mai savuroase şi mai scumpe decât carnea, celui ce posteşte cu gând cinstit de înfrânare, îi vor prisosi bani la bucătărie. Sunt bani albi pentru zile negre, ori sunt bani meniţi să astâmpere foamea şi setea celor lipsiţi. Timpul postului e şi timpul milosteniei.

Isus spunea învăţăceilor săi să nu postească cu gândul făţarnic de a câştiga prin aceasta aprecierea oamenilor. Noi am ajuns departe de aici. Azi nu mai e admirat şi lăudat cel ce posteşte, ci compătimit ori batjocorit. Concepţia aceasta dă măsura îndepărtării noastre de duhul creştinătăţii şi a laicizării mentalităţii ce stăpâneşte între oameni. In faţa acestei stări datoria bisericei e să inverseze dictonul latin şi să propovăduiască necontenit: o minte nebună zdruncină şi cel mai sănătos organism.

Inapoi deci, la calea postului.

După doctrina bisericii în timpul dintre moarte şi înviere Mântuitorul s'a pogorât în iad şi a deslegat cătuşele drepţilor. Postul e moartea păcatului şi pogorâre în adâncul sufletului spre a descătuşa pornirile cele bune: pacea, înţelegerea, răbdarea, generozitatea.

Căci nu ceea ce intră în gură spurcă pe om...

Raffael: Inger

TERȚINE

de ROMEO DĂSCĂLESCU

TALENTUL

Avere fără drept de moștenire.
Doar, dacă 'n tine n'a rodit deplin,
Il lași blestem și celor ce mai vin.

GÂNDUL

E prieten și destoinic și perfid;
Te-aprinde pentru tot ce ai putea
Și tot el te îndeamnă: nu 'ncerca!

GLORIA

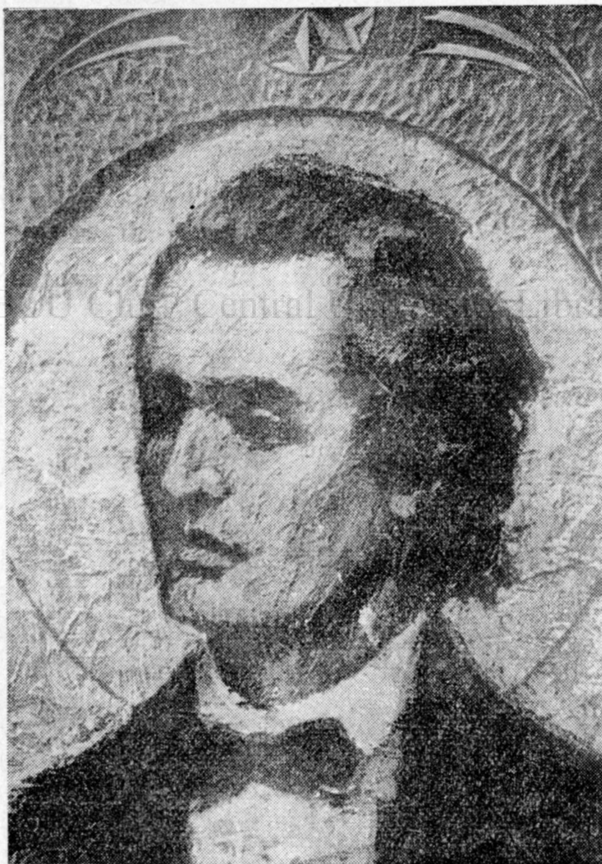
Te-adoarme cu momeli de veșnicie,
Dar dacă-i cei încrezător povață,
Iți sbiară înciudată: Nu mai scrie!

EPILOG COMEMORATIV

CE SĂ FACEM CU EMINESCU

de DINU PAJURĂ

Anul acesta a fost închinat în mare parte lui Mihail Eminescu, dela moartea căruia s'a împlinit o jumătate de veac. Opera poetică a titanului limbii și simțirii românești a fost tipărită din nou în ediții de-o ispititoare frumusețe tehnică. Nenorocitului poet i s'au ridicat – mi se pare – și vr'o două busturi prin nu știu ce târgușoare (fiindcă de-o statue pe măsura cuvenită, Eminescu încă nu s'a învrednicit...) Viața lui a fost povestită în zeci de conferințe și alte sute de conferințe au înfățișat tineretului în special și întregii obștii românești peste tot, neasemănatele frumuseți ale poeziilor lui. Gazetele și revistele n'au rămas nici ele cu nimic datoare memoriei celuice a fost – printre altele – și un gazetar fără pereche. Cât despre școalele noastre, sunt sigur că au prăznuit și ele după cuviință împlinirea celor cincizeci de ani dela moartea celui mai mare poet pe care l-a zămislit până astăzi neamul românesc. Profesorii de limba și literatura română vor fi zăbovit mai mult ca 'n alți ani asupra unor poezii de-ale lui Eminescu, analizându-le mai adânc și mai amănunțit. Iar tineretului universitar i se va fi tâlcuit, de sigur, și sensul educativ, atât de actual, al scrisului politic ce ne-a rămas dela marele precursor al renașterii noastre naționale.

Mihail Eminescu

Tot ce s'a făcut în legătură cu pomenirea semicentenarului morții lui Eminescu e bun și frumos și de toată lauda vrednic.

Mi se pare totuși, că 'ndeosebi tineretul nostru a uitat un lucru esențial, pe care trebuia să-l facă, la îndemnul dascălilor lui: să citească și recitească *opera poetică a lui M. Eminescu* și să învețe *pe de rost* măcar o parte din comoara de frumuseți a acestei opere. Căci, îndefinitiv, dacă vrei să cunoști frumusețea și buna mireasmă a florilor, te duci în grădină sau ieși la câmp. Numai pentru cunoașterea florilor exotice te mulțumești cu chipurile și lămuririle manualului de Botanică.

Adevărul trist e, că tineretul nostru de astăzi nu mai citește poezii și nu le mai învață *pe de rost* nici pe-ale lui Mihail Eminescu. Constatarea am verificat-o. Anul trecut am întrebat pe-o elevă de clasa a șasea liceală, câte poezii a învățat să reciteze în tot cursul anului? Răspunsul a fost lamentabil: „N'am învățat nici una, fiindcă nu ni s'a cerut. Am *analizat* numai câteva." Am înțeles. Profesoara de literatură română va fi făcut cum făcea pe vremuri profesorul meu de Botanică: aducea în clasă floarea, îi număra sepalele și petalele, smulgându-le una câte una, îi jumulea pistilul de stamine, îi desfăcea ovarul, ne arăta apoi frunza, ruptă și ea, și cotorul, uneori despicat, și când credea că am cunoscut integral floarea – floarea era nimicită.

Pe vremea mea – și nu-i chiar așa de grozav de mult de-atunci – *analiza* unei poezii urma,

îndeobşte, dupăce ştiam *recita* poezia, interpretându-o. Astfel, mai târziu îi puteam gusta întreaga ei frumuseţe – fără carte şi chiar fără analiză.

Eu cunosc un distins profesor universitar – de *geologie* – care recitează, cu o uimitoare uşurinţă şi pasiune aproape toate perlele poetice ale lui Eminescu, Coşbuc, Goga şi St. O. Iosif. Decâteori îl întâlnesc mi-aduc aminte – prin contrast – de trista deficienţă sufletească a tineretului nostru de astăzi, care nu mai citeşte şi nu mai recitează poezii, nici chiar când ele sunt ale lui Eminescu. Şi vai, cât de frumos îi şade unui tinăr să aibă pasiunea poeziei!

Ştiu: pedagogii vor spune, că 'ntr'o zodie de surmenaj general şi de regalitate a învăţământului tehnic, e inuman să mai sileşti pe tineri să-şi încarce memoria cu... poezii, dupăcum e inutil să şi-o încarce cu nume şi date istorice pe cari şi-aşa le uită. Cred că această pasiune de a protegui memoria tineretului nostru este cel puţin exagerată. Fiindcă atunci când memoria lui nu e pusă la treabă prin asemenea îndeletniciri, ea-şi caută de lucru în altă parte: adună numele tuturor aşilor fotbalişti sau ale tuturor stelelor de cinema. Şi vom recunoaşte cu toţii, că e mai ziditoare de suflet o poezie, decât pomelnicul unor cât de celebri fotbalişti.

Deci, acum, dupăce l-am comemorat un an de zile în întreg cuprinsul ţării, ce să facem cu Eminescu? Să facem un lucru foarte simplu: Să-i citim şi să-i recităm poeziile. Şi – vorba sfintei Evanghelii – toate celelalte se vor adaoge nouă.

Cântec de toamnă

de I. V. SPIRIDON

De trei zile zarea-i de cenuşă,
Apele-au tăcut în scocul morii;
Au trecut demult spre sud cocorii
Şi ne bat tristeţile la uşă.

S'au pornit să cadă-arare picuri;
Norii-şi mulg peste cuprins belşugul.
Arde – vâlvătae palâ – rugul
Cu-amintiri şi vise: vechi nimicuri.

Cărăruia ce suia la vie
Plânge 'ncet că nime n'o mai calcă.
Doar o cioară ţipă dintr'o salcă:
A murit tot râsu 'n podgorie.

A îngălbenit ca o lămâe
Rara frunză-a plopilor din creste...
– Trece-ţi, dragă, mâna albă peste
Fruntea-mi ostenită şi-o mângâe...

Toamna 'n oraş

de EMIL ZEGREANU

Toamna s'a furişat într'un car
Şi-a intrat în oraş nebăgată 'n seamă,
Oamenii cu pasul grăbit sau rar
Nu ştiau cine-i şi nici cum o cheamă.

Dar într'o zi văzând că nimeni nu vine
Nici chiar în glumă s'o 'ntrebe ce vrea,
Şi-a golit fructele prin vitrine,
Măcar de-acolo să afle lumea de ea.

Vântul a 'ntâlnit-o plângând pe stradă
Şi i-a furat şi cea din urmă frunză de jar,
Şi 'ntr'o noapte cu fluturi de zăpadă
Am găsit-o moartă lângă-un felinar.

Vânt de toamnă

de EMIL ZEGREANU

Vântul s'a oprit la un colţ de stradă
Să numere câte frunze-a furat,
Le-a trecut printre degetele-i subţiri de nadă
Şi le-a 'ncercat de-o piatră să vadă
Care-i falsă şi care-i aur curat.

Le-a jucat în palme şi a râs ca un avar
Cu ochii numai lăcomie şi plăcere,
Noaptea l-a aflat pe trotuar,
Adormit lângă comoara de jar,
Inconjurat de vis şi tăcere.

Iarna cu paşi de nea a sosit
Şi i-a ascuns frunzele subt zăpadă,
Vântul într'un târziu s'a trezit
Şi le-a căutat şi nu le-a găsit
Şi-a urlat ca un nebun pe stradă.

S'a luat apoi cu iarna la ceartă
Şi de-atunci o bate cu fulgii în faţă,
Haina 'n bucăţi prin copaci i-o acaţă
Şi-o târeşte prin şanţuri şi n'o iartă
Şi fără nici o milă o 'nghiaţă.

CÂNTEC ROMÂNESC

de Pr. TEODOR CICEU

In sufletele noastre se 'nfierbântă
Nebiruita neamului putere,
Ne facem scut din fiece durere
Şi moartea pentru ţară azi ne 'ncântă.

De-o trebui să facem la hotară
Din piepturile noastre 'ntărituri,
Noi, hotărâţi — nesăţioase guri —
Vom birui prin dragostea de ţară.

ORTODOXIA IN DIASPORA

O parohie ortodoxă model la Berlin

de Pr. FLOREA MUREȘANU

In cuprinsul Bisericii noastre, sigur, există nu numai una, ci multe parohii, așa cum trebue să fie o parohie, pildă și deci *model.*

Dacă le-am cunoaște, le-am însemna numele aci, căci merită.

Până atunci însă când vom deține datele necesare, fiind acum vorba de ortodoxia din Diaspora, iată de ce parohia ortodoxă rusă „Sf. Vladimir" dela Berlin, am văzut-o ca o parohie model.

1. Intâi și iarăși intâi, pentru că parohia „Sf. Vladimir" este păstorită de I. P. C. Sa părintele *Arhimandrit Ion Schachowskoj,* seraficul călugăr, poet și gânditor mistic, care insuflețește cu marele lui elan religios comunitatea ortodoxă dela Berlin (v. „Gândirea" pe Oct. a. c.).

L-am cunoscut prin mijlocirea doamnei Sombart, moldoveancă ortodoxă n. Leon, soția savantului Werner Sombart, Prof. la Universitatea din Berlin, Miercuri 14 Iunie a. c.

Dela Zoo-Bahnhof am apucat pe Ioachimstaler și în continuare pe Kaiser-Alee. Din aceasta, față în față cu Hohenzollern-Damm, la stânga, dau cele două străzi paralele Nachod și Regensburger. La Nr. 12 în aceasta din urmă, în curte la etajul trei, o tăbliță în rusește arată oficiul parohiei rusești „Sf. Vladimir" și locuința părintelui Arhim. Ion Schachowskoj.

Liviu Bordeaux: Țigancă

Cu o zi înainte doamna Sombart îmi vorbise cu atâta entusiasm și admirație de părintele Ion, încât trebuia să-l cunosc față către față. Broșura scrisă de părintele Ion: *Das einige Hirtenamt,* dăruită de d-a Sombart îmi poruncia și mai mult să-l cunosc.

Când am ajuns la ușe nu știu de ce mă gâtuia o emoție. Am sunat. M'a întâmpinat secretarul părintelui, un om către mijloc de veac.

In timp ce-i spuneam pricina pentru care mă găsiam de față, la celălalt capăt al coridorului, în pervazul ușii, apare un chip de călugăr, având mijlocul încins cu o curea peste sutana neagră. Slab la trup, aproape imaterial. Fața de ascet încadrată de o barbă neagră, netocmită, ci după rânduirea pravilei. Sub fruntea largă stăteau de strajă doi ochi blânzi și risipitori de bunătate.

M'a poftit în sihăstria sa. Trei din patru pereți erau ocupați cu rafturi de cărți. La mijloc între cele două ferestre masa de lucru. Intr'un colț un așternut călugăresc, iar în partea dinspre răsărit, în fața unei icoane licărea o candelă.

Insuflețirea sa pentru apostolia ortodoxă, masiva sa credință în biruința finală a Domnului,

tălmăcite în graiu duhovnicesc își păstrează și acum ecoul în inima mea, pentrucă o convorbire cu „Părintele Ion“ nu se poate uita.

Printre altele mi-a arătat și revista „Biserica ortodoxă română“ dela București, pe care o primește regulat: „Regret însă că nu o pot utiliza; am fost la București o singură dată, dar cred că voiu ajunge să-i pot citi scrisul. Dintre cei ce scriu la ea cunosc pe d-l Balaur“. Totuși cunoaște situația ortodoxiei dela noi. M'a întrebat după nume de „Oastea Domnului“ și de alte mișcări religioase.

Acum după ce am citit amintirile sorei sale Zinaida Schachowskaja, *Une enfance,* publicate anul acesta la Paris, Ed. Albert, și am identificat pe tânărul Mitia, în 1918-19, la vârsta de 18 ani, ofițer radio-telegrafist pe bordul vasului Amaz dela Sebastopol, aparținător armatei albe, încerc să reconstituesc drumul crucii început în 1917 dela conacul *Matovo* (între Moscova și Tula) a nobilei familii Schachowskoj, înrudită cu familiile Trubetzkoj și Pușkin.

N'am îndrăznit să întreb dacă socotește că acel drum al crucii s'ar fi încheiat odată cu depunerea metaniei monahicești la muntele Athos. Dar am văzut însumi că numai acela care a pătimit, uneori până la însângerare, poate să împartă celor fără patrie și frânți de povara crucii, atâta mângăiere și ridicare, câtă împarte cu necontenire părintele Ion la Berlin.

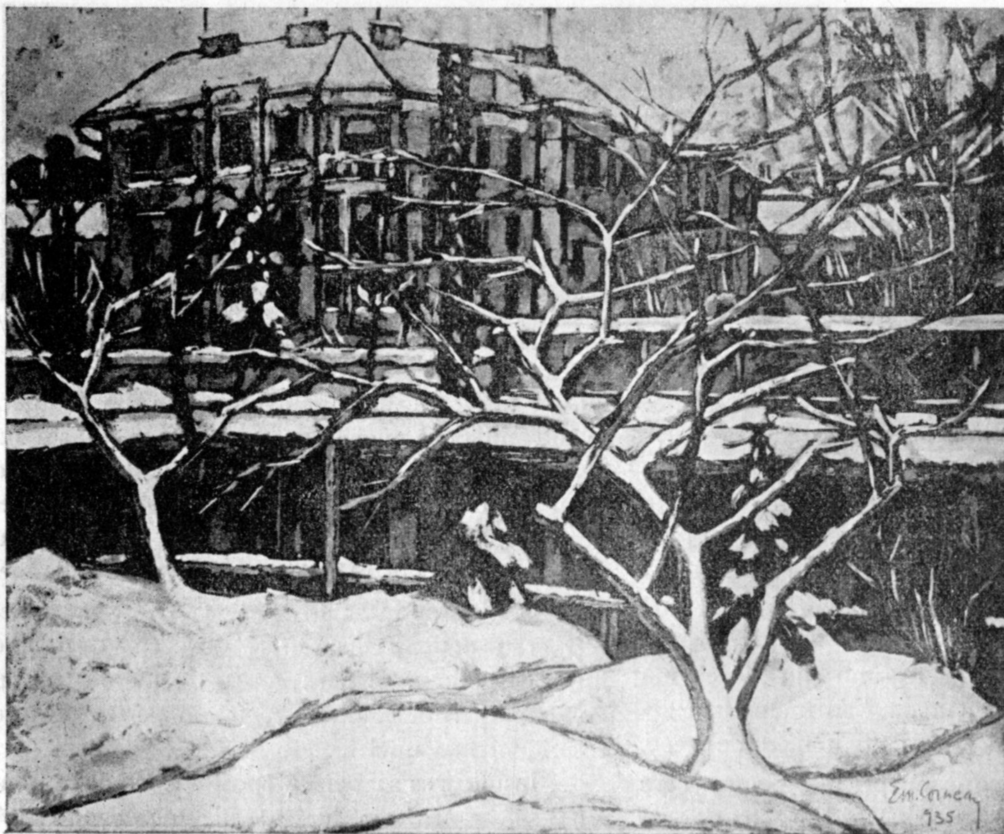
Fără îndoială că P. C. Sa a ajuns dincolo de Golgota în zona de lumină a taborului care-l înconjoară aproape vizibil.

Fostul prinț al nobilei familii Schachowskoj dela Matovo, convertit la monahism a rămas pe aceiași linie de aristrocație spirituală creștină – și nu exagerează de loc Gândirea când afirmă că „despre acest om se va vorbi cândva ca de o excepțională personalitate în spiritualitatea noastră răsăriteană“.

Pe lângă multele articole în care a destăinuit multora comoara nedeșertată a viețuirii creștinești, deosebit de lucrarea pomenită mai sus, am aci dinainte, *Filosofia pastoralei ortodoxe* scrisă în rusește, 166 pag., apărută nu de mult la Berlin. E un rod al experienței sale personale, ca păstor de suflete, slujbă despre care spune în alt loc (Das einige Hirtenamt), că „Es gibt nichts Furchtbareres und zugleich nichts Seeligeres, als das priesterliche Amt“ (Nu există ceva mai groaznic și'n acelaș timp ceva mai fericitor decât slujba de preot).

Părintele Ion este un păstor creștin model, iată de ce în primul rând trăiește în jurul său o parohie creștină ortodoxă model, chiar și la Berlin.

2. Altarul parohiei „Sf. Vladimir“ este adăpostit în Nachod-Strasse 10, în localul fostei ambasade țariste, pe vremea căreia a slujit aceluiași

E. Cornea: Peisaj de iarnă

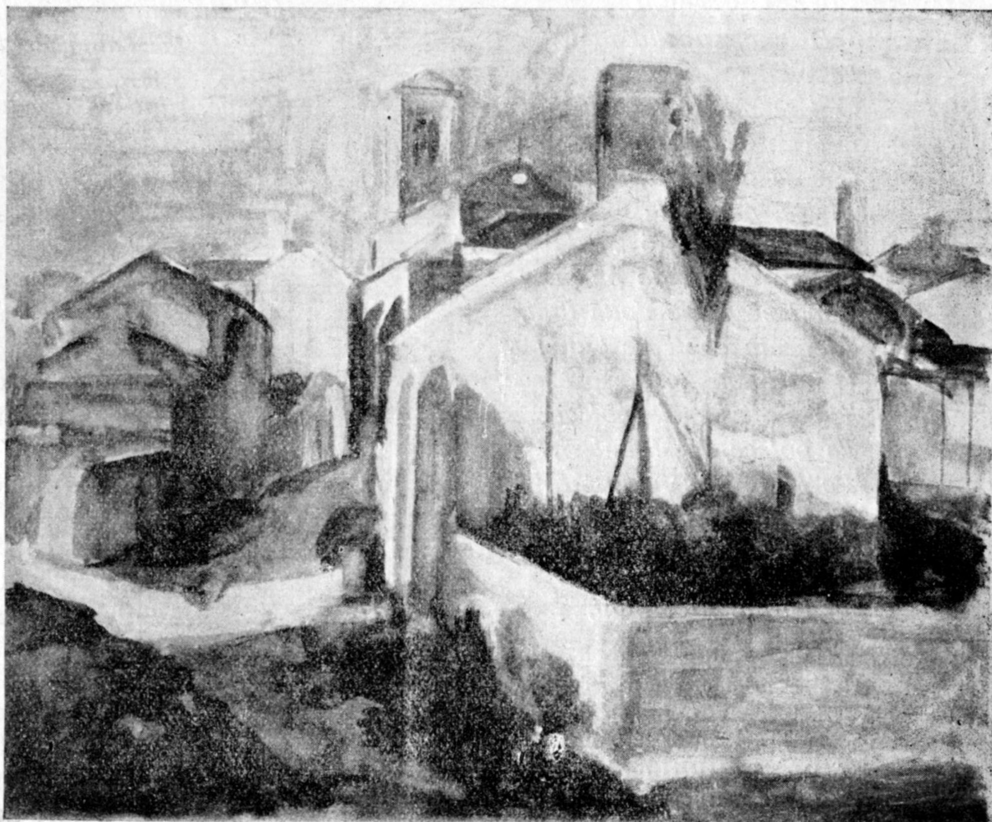
scop. In 1918 casa a fost schimbată succesiv în azil, în şcoală şi apoi în locuinţe particulare. Părintele Ion a reuşit să închirieze partea care slujia odinioară de Paraclis şi să o readapteze iarăşi slujirii lui Dumnezeu, condiţie de existenţă a unei parohii. E încăpătoare cât o biserică dela ţară. Tavanul plan se sprijineşte pe doi stâlpi în patru muchi. Pereţii sunt ciorchine de icoane şi candele de argint. Osârdia părintelui diacon Dimitrie le păzeşte pe toate în strălucitoare curăţenie, deasemenea pilduitoare şi spre „model".

3. Enoriaşii. Dar cea mai de preţ podoabă pe care am văzut-o la biserica Sf. Vladimir sunt enoriaşii adunaţi în jurul părintelui Ion şi a Altarului la care slujeşte.

Sosisem la părintele Ion la orele 5. La 6 era convocată în capelă adunarea de jumătate de an a organizaţiei Surorilor. Inainte de plecare părintele şi-a făcut canonul de rugăciune în faţa candelei. Moment impresionant. După câteva minute am fost la capelă. Era aproape plină. Impreună cu alţi doi preoţi a slujit Acaftistul Domnului cu răspunsurile date în cor de toţi credincioşii acolo de faţă. Aşa se fac toate slujbele, cu răspunsurile date de credincioşi. Corul e numai pentru momente deosebite.

După slujbă s'a deschis adunarea. S'au făcut îndatinatele dări de seamă asupra gospodăriei organizaţiei de surori şi fiindcă dela îngrijirea bolnavilor şi dela plata chiriei pentru câteva familii nevoiaşe a mai rămas o sumă apreciabilă, două dintre surori au fost încredinţate să caute un local potrivit pe care să-l închirieze şi să se întemeieze un azil pentru cei bătrâni, cari nu-şi mai pot agonisi pânea zilnică.

Organizaţia surorilor nu-i o organizaţie monahală, ci în cadrul parohiei, femeile credincioase printre care am văzut şi din înalta aristocraţie a fostei Rusii, împlinesc lucrarea dragostei creştineşti. Surorile sunt împlinitoarele faptelor milei trupeşti.

Catul Bogdan: Peisaj din Vendée

Iată statutul lor de organizare. Şi câte nevoi sunt de împlinit printre Ruşii refugiaţi, în majoritatea cazurilor sortiţi să ducă o viaţă prea necruţătoare. Surorile parohiei Sf. Vladimir au adresele tuturor membrilor parohiei. Ii cercetează pe la casele lor. Le cunosc astfel toate nevoile. Adună dela cei ce au puţin şi împart şi la cei ce n'au. Prin organizaţia surorilor toţi enoriaşii sunt părtaşi bucuriilor, dar şi lipsurilor. Nu poate constitui aceasta o pildă deci şi un model de parohie? Voi ruga pe părintele Ion să-mi comunice numărul faptelor concrete de înmormântare pe cheltuiala lor, de ajutoare de chirie, ajutoare de spital şi celelalte fapte ale organizaţiei surorilor. Sunt fapte pe care e bine să le ştie şi alţii.

Mai adaug aci fără comentar. Parohia este formată din cca. 800 de credincioşi. Lucrează anual cu un buget între 16-17 mii RM. In Lei peste 640.000. Şi nu intră în această sumă nicio Marcă subvenţie dela nimeni. E numai jertfa curată a văduvei.

După programul oficial s'a servit un ceai în biblioteca parohiei aşezată la subsol. Părintele Ion a citit din viaţa stareţei Taisia. Au urmat discuţii despre posibilitatea unei vieţi creştineşti în lumea de azi. Surorile au participat activ la discuţii. Era oră de noapte, când s'au risipit fiecare pela ale sale. Am plecat cu sensaţia că am asistat la una din agapele de pe vremea Sf. Apostol Pavel.

DĂIAN HAIDUCUL[1]

CÂNTECUL LUI DĂIAN

Foaie verde măgheran,
Auzit-aţi de-un Dăian,
De hoţul de sălişteaan?[2]
Cina sara la Vâlcan,
Dimineaţa 'n Orăştie
Cu domnii 'n cânţălărie.
Şi umbla din stână 'n stână,
Băcile-i făceau de cină
Coleşe şi cu smântână.
Carne albă de berbece
Şi-o frigeau mândre vr'o zece.

LA CÂŞMULIŢA DIN DEAL

La câşmuliţa din deal,
Bea Tunsu şi cu Dăian.
– Bea Dăiene, nu prea prea
Că-i potira cât colea
Şi-acum vine şi te ia.
– Las' să vie, pupo 'n cruce,
Că' cum vine-aşa se duce.
Că nu-s muiere 'nvălită,
Să ştiu de potiră frică.
Că 's dănac
Cu comănac,
Cu şepte potiri mă bat.

DĂIENE, SUFLETUL MAICII

– Dăiene, sufletul maicii,
Lasă-mi-te de furat,
C'ai să mori dragă 'npuşcat;
Lasă-mi-te de hoţie,
C'ai să mori în puşcărie?
Maică, măiculiţa mea,
Când eram de-o zi, de două,
Furam cloşca de pe ouă;
Când eram de două luni,
Alegeam copii de buni;
Când eram de doisprezece,
Ţineam calea la potece,
La potece, la strâmtori,
Pe unde trec negustori,
Cu punga cu gălbiori.

ARMELE DĂIANULUI

In vârful Şireanului,
Armele Dăianului
Şi le plouă şi le ninge
Şi n'are cine le 'ncinge.
Că voinicii cari le-o 'ncins,
De mult jendarii i-o prins
Şi i-o prins şi i-o legat
Şi 'n temniţă i-o băgat,
In temniţă la răcoare
Ca să nu mai vadă soare,
In temniţă la pământ,
Ca să nu-i mai bată vânt.

[1]) Haiduc originar din părţile Sibiului, poate Daia-Română. A haiducit prin părţile mărginene şi târnăvene. Baladele acestea sunt culese din Poiana-Sibiului dela diferiţi bătrâni şi notate în colecţia de folklor a subsemnatului, intitulată „Grai şi obicei din Poiana-Sibiului." – *Ilie Măniţiu.*

[2]) A fost slugă în Sălişteа-Sibiului.

CRUCE...

de *I. V.* SPIRIDON

Cruce uitată 'n margine de drum
Cu braţele 'ntr'o parte aplecate,
Câţi din cari trec mai duc spre frunte-acum
Trei degete pios împreunate?

Câţi din cari simt din cărţi numai povara,
Uitând măcar o clipă efemerul,
Cu tine 'n suflet când se cerne seara
Işi logodesc nădejdile cu cerul?

Cruce, nor 'nalt de foc ce ne conduse
Prin vălmăşag de legi pe calea dreaptă,
Câţi, în strâmtori, mai cer, ca 'n vremi apuse,
Povaţa ta senină şi 'nţeleaptă?

Cruce, stindard de meterez pe veac
Pustiu ca un Ispas fără armindeni,
Pustiului din inimi află-i leac
Şi toarnă viaţă nouă pretutindeni.

Instantanee de toamnă

de ILIE MĂNIŢIU

Mieluşei ţigăi de aur,
Blânzi ca sfântul din icoană,
Vornicesc prin ţarcul veşted,
Calme elegii de toamnă.

Sub frunzare de rugină,
Culmile culcate, calde,
Năvădesc visare albă,
Fie-le visarea cină.

Sângeriu s'apleacă seara,
Lin, în şopotul din oară,
Cum suspină trist heraldul,
Peste umeri de vioară.

PROBLEME SOCIALE

Ocrotirea și asistența socială a copilului

de Drd. EMIL ZEGREANU, medic intern

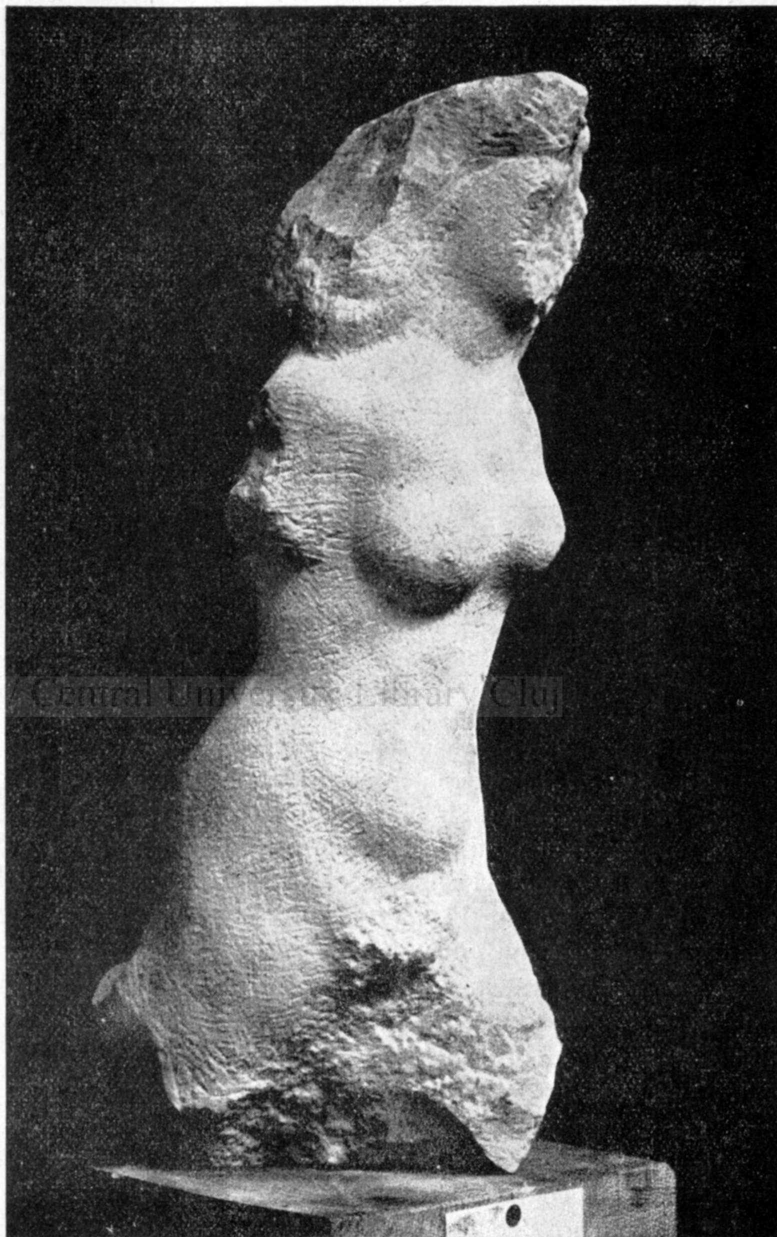
ORGANIZAREA CENTRELOR DE OCROTIRE

Azilele de copii din Ardeal sunt prima instituțiune puericulturală a țării.

Din punctul de vedere al organizării, ele posedă un institut-centru, unde sunt recepționați și adăpostiți copiii sugari și cei prea mici ca să fie plasați în familii crescătoare, precum și copiii bolnavi. Pe lângă această instituțiune centrală, funcționează colonii de plasare în satele salubre, plătindu-se pentru întreținerea copiilor o anumită taxă.

Asistența în aceste centre este dată în mod transitor, atât timp cât copilul trebuie alăptat sau are nevoie de îngrijiri medicale. Această ocrotire în interiorul centrului se cheamă ocrotire închisă, spre deosebire de aceia care se dă în colonii, numită ocrotire deschisă sau individuală.

Centrele internează copiii părăsiți, în vârstă sub 15 ani, pe baza unui text de lege, care îi declară ca atare. Astfel se consideră copii părăsiți, toți aceia cari nu pot fi îngrijiți corespunzător, fie din lipsa mijloacelor materiale, fie că sunt orfani de ambii părinți, fie că unul din ei e bolnav și constituie un pericol fizico-sanitar pentru copil, fie că acești copii sunt bolnavi sau anormali fizici, necesitând astfel o îngrijire mai atentă. Deasemenea sunt primiți copiii vagabonzi și cerșitori, când mama cu copil de sân e cerșitoare.

I. Vlasiu: Tors

Acești copii sunt primiți fie direct de directorii centrelor în urma avizului secției tutelare de pe lângă tribunale, sau prin intermediul Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale.

Copiilor de sân li se asigură alimentația naturală cu lapte de mamă, iar copiii cari trec de vârsta de doi ani sunt plasați în colonii, cari deobicei se aleg în mediu rural. Copiii cari au anii de școală pot s'o urmeze și după absolvire pot continua școli secundare sau să îmbrățișeze vre-o meserie ori să rămână plugari. Acestora părinții crescători sunt obligați să le depună o anumită sumă bănească pe numele lor, la vre-o bancă, asigurându-le astfel o mică economie pentru cazul când vor vrea să trăiască pe cont propriu.

In afară de aceste centre, marile întreprinderi și fabrici sunt obligate prin lege de a da asistență socială muncitoarelor mame, prin înființarea de leagăne și camere de alăptare pentru copiii lor.

Sunt o altă categorie de copiii, cum sunt

cei orbi, surdo-muți, debili mintali considerați copii infirmi, cari primesc asistență în institute speciale. La fel sunt copiii probleme: mincinoși, cleptomani, vagabonzi, distrugători, psichopați, prostituate minore, etc., a căror reeducare se impune și se face la fel în institute creiate în acest scop. Despre acestea nu voi trata în cadrul acestui articol, el fiind rezervat centrelor de ocrotire.

ROLUL CENTRELOR DE OCROTIRE

Pentru asigurarea unui capital biologic și moral elementelor viitoare, medicina și-a creiat un postulat de ordin superior, divin chiar, năzuind să-l transmită nu intact, dar potențat. Pornind dela aceste considerațiuni de ordin umanitar, au luat ființă ca o necesitate organică, centrele de ocrotire. In cele ce urmează voi reliefa rolul lor de fructificare a energiilor vitale naționale.

Centrele de ocrotire sunt chemate să asigure copilului de sân laptele de mamă atât de necesar desvoltării normale a primei copilării. De aceea se primesc pe lângă copii și mame însoțitoare cari devin doici, asigurând în felul acesta alăptarea copiilor fără mame.

Pe lângă aceasta, majoritatea copiilor primiți fiind debili congenitali, distrofici, prematuri, gemeni etc., primesc ajutoarele și îngrijirile medicale necesare bunei desvoltări, fără de care ar fi, cu toată siguranța, tributari morții iminente. Tot aici se înlătură turburările de nutriție, cari dau așa de mult de lucru pediatrilor, căci știut este că ele formează cel mai mare procent în mortalitatea infantilă, scăzând astfel capitalul uman național.

Se combate și pericolul congenital prin examinările gratuite, prenatale, ce se fac în cadrele dispenzarelor, luându-se măsuri preventive. Pericolul infecțios este aproape inexistent din cauza ameliorării în centre a condițiilor generale de igienă, locuință, îngrijirea copilului și nutriția lui, știindu-se că în condițiuni proaste de trai apar avitaminozele cari debilitează organismul. Un alt pericol mai puțin frecvent în centre este pericolul alimentar, care în timpul verii și în alimentarea artificială poate să facă adevărate dezastre. Astfel se previn turburările de nutriție prin favorizarea alăptării naturale și o bună îngrijire a copilului. Afecțiunile sezoniere sunt și ele înlăturate, știindu-se că în primele săptămâni copiii sunt foarte susceptibili la căldură și frig, dând turburări pulmonare și digestive.

Misiunea centrelor de ocrotire față de copii mai mari este ca să tindă la înglobarea celor deficienți fizic, intelectual sau moral, în mecanismul social. Copiii părăsiți sunt ținuți în centru, până când pot fi plasați în vre-o colonie, asigurându-le desvoltarea normală în cadru familiar. Familia care primește copil spre îngrijire se numește familie crescătoare, iar comuna în care se plasează mai mult de 15 copii, poartă numele de colonie. Copiii se plasează numai familiilor recomandate de autoritățile sătești, că prezintă condiții materiale și morale asigurând o bună creștere.

Acest sistem al plasării copiilor în colonii a dat rezultatele cele mai bune. Copiii în felul acesta își câștigă familie, fiind înconjurați de acea căldură sufletească, încât face pe copil să uite mediul din care a fost scos. O parte din ei câștigă încrederea și dragostea părinților crescători, fiind considerați ca proprii lor fii. In colonii copii sunt supraveghiați de supraveghetoarele de colonii și controlați de revizoara și medicul coloniei. Din când în când aceștia sunt inspectați de directorul centrului.

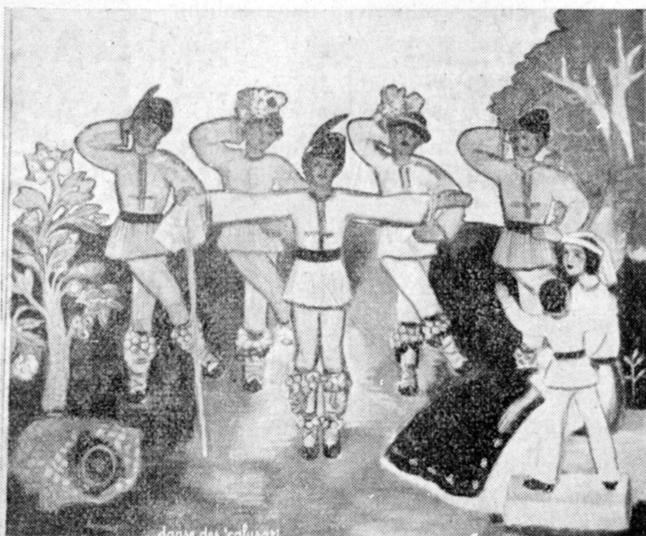
Copiii centrelor sunt școlarizați pe cheltuiala statului.

In cazurile când părinții vreau să-și scoată copiii din cadrele centrului o pot face, dar numai în urma avizului secției tutelare a tribunalului, care ia declarat de părăsiți.

Copilul ajuns la vârsta de 15 ani se radiază din controalele centrului, care îi stă și pe mai departe în ajutor cu sfaturi și îndrumări, ori de câte ori are nevoie, asigurându-i o meserie.

Pe lângă centrele de ocrotire s'au întemeiat din anul 1938 dispenzare, unde se dă asistență copiilor bolnavi, cari nu fac parte din centru, prin consultații și tratamente gratuite.

In cele ce urmează mă voi rezuma la organizarea și activitatea Centrului pentru ocrotirea copiilor din Oradea. (Va urma).

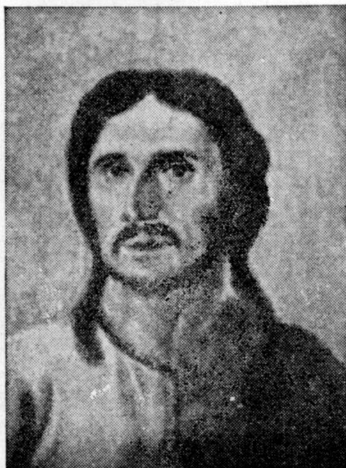
Demian: Călușeri

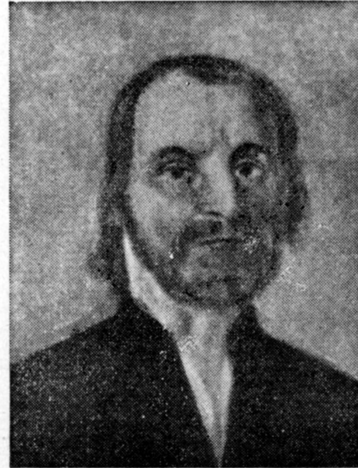
O LECȚIE LA RĂSPÂNTIE DE VREMI

„COLO 'N MUNȚII ȚEBEI..."

de GRIGORIE T. MARCU

Horia

Cloșca

Crișan

A fost o lecţie măreaţă, cutremurătoare – şi de aceea neuitată. Rugul încins în marea de simţire românească întrunită pe culmi, ca'n vremuri legendare, arde vâlvătae şi acum în inimile celor ce au avut norocul să fie de faţă la liturghia *înfrăţirii naţionale* care s'a oficiat „colo'n munţii Ţebei"... Dece n'ar simţi şi alţii dogoarea acelei purificatoare pare de foc şi ecoul chemării care a răsunat acolo? Ajunge să-ţi arunci privirea pe harta schimbătoare de pe o zi pe alta a continentului nostru, sau să urmăreşti la o răspântie convoiurile militare cari se urnesc înspre hotare, ca să înţelegi câtă nevoie avem de reconfortantele adieri cari s'au revărsat din creştetul munţilor Ţebei peste obrazul Ţării.

*

La jumătatea lunii trecute, I. P. Sf. Mitropolit *Nicolae* al Ardealului poposea în mijlocul turmei Sale din Ţara Zarandului. Trei biserici noui, răsărite din râvna localnicilor şi mai ales din mărinimia conducătorilor societăţii miniere „Mica" – în fruntea cărora străluceşte splendida conştiinţă de intelectual ortodox român a Inginerului I. Gigurtu – aşteptau să fie târnosite. Bradul, Ruda, Bucureştii moţilor, au văzut rând pe rând slava cu care lăcaşurile dumnezeeşti se găteau ca nişte mirese să-şi cheme credincioşii la rugăciune. Inaltul Ierarh a vorbit ca deobiceiu norodului, despre lumina care coboară de Sus, şi despre nevoinţele sufletelor cari se sârguiesc să se scalde în razele ei mântuitoare.

Cine l-a auzit vorbind pe I. P. Sf. Mitropolit *Nicolae* al Ardealului, a putut constata fără nici un efort deosebit, cât de norocos se îmbină în ţesătura cuvântărilor Sale chemările Cerului şi suspinele Neamului. Cele dintâi, ne bat la uşa sufletului necurmat. Dar sunt împrejurări când celelalte covârşesc. Inima Lui le aude graiul totdeauna, le recepţionează, le interpretează şi le stâmpără. In asemenea clipe, gura de aur din zile senine se transformă în glas detunător de arhanghel. Pentru cei ce nu cunosc viaţa de rugăciune şi de meditaţie în care petrece Ierarhul sibian, uluitoarea şi irezistibila Lui putere de convertire instantanee a celor mai prăbuşitoare depresiuni sufleteşti, cari ne încearcă la cumpene de vremi, în tot atâtea stări de încredere şi optimism cari râd ca florile în soare, va rămânea o enigmă pururea. Această putere, care dar dela Dumnezeu este, mărturiseşte şi despre posibilitatea stabilirii unor legături miraculoase cu pământul Patriei, care-şi deschide graiul oridecâteori află o inimă capabilă să-l deslușască şi să-l înţeleagă. Mitropolitul Ardealului se dovedeşte a fi – a câta oară? – nu numai un virtuos al înţelegerii acestui graiu, ci şi un iscusit interpret al lui. Ştie unde să-l caute, ştie cum să-i solicite favoarea unei convorbiri tainice şi cum să-l dee mai departe ca să-l cunoască şi să-l urmeze şi alţii. E un adevărat noroc pentru Ardealul acesta sublim prin virtuţile-i de atâtea ori verificate, să aibă un conducător spiritual de talia Mitropolitului dela Sibiu. Cuvântul lui este ascultat cu sfinţenie şi urmat fără şovăire oridecâteori îndreaptă cugetul noroadelor de dincoace de munţii către „răsăritul" care ne-a redat libertatea şi ne-a înlesnit înfrăţirea pe care n'am ştiut s'o grăbim şi

I. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan

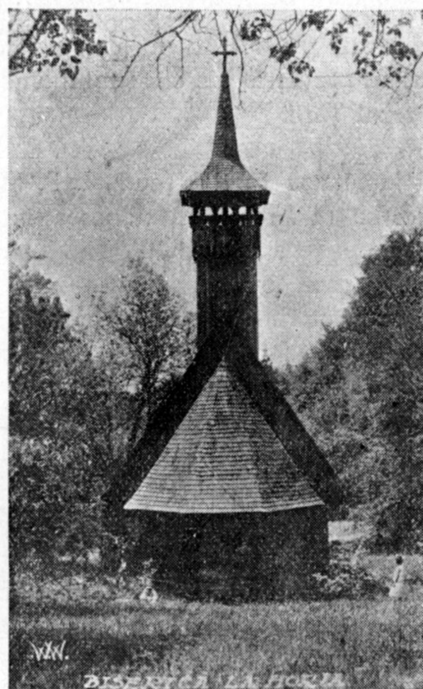
s'o ușurăm toți și totdeauna. Trebue să recunoaștem această greșală, cu fruntea sus. Recunoscându-o, am și făcut primul și cel mai important pas spre îndreptare. Trăim astăzi vremuri tulburi. Făcându-ne un examen sever al conștiinței, oare nu ajungem la convingerea că și noi purtăm o parte de vină dacă am ajuns aci?

Intrebarea, aruncată în mijlocul celor prezenți la sfințirea uneia din bisericile zărăndene pomenite, și-a căpătat răspunsul cuvenit tocmai din gura Ierarhului care a formulat-o: „Mie mi se pare că da, deoarece de două decenii, decând drept răsplată a suferințelor noastre milenare și a păstrării intacte a sufletului neamului acestuia Dumnezeu ne-a hărăzit unirea – prea am fost nepăsători, prea ne-am întrecut în certuri și vrajbe între frați". Puțin mai înainte, căpetenia spirituală a Ardealului rezuma epopeia dârzei rezistențe ce am opus-o unor primejdii incomparabil mai strivitoare decât cele de azi, în cuvinte de optimă înțelegere: „Un popor trăește printr'un suflet propriu și numai prin acest suflet biruește. Aceasta s'a văzut atât de bine aici la noi, în Ardeal. Vrăjmașii de ieri ne-au luat averea, ne-au luat sângele și viața, dar ceea ce ei nu ne-au putut lua a fost sufletul nostru românesc, pe care l-am păstrat întreg și curat până în ziua cea mare a isbânzii, când ni l-am contopit pentru veșnicie cu sufletul fraților din vechiul regat, în ziua izbăvirii din 1918".

...Pentru veșnicie!...

Dacă arendașii simpatiilor acestui popor cuminte și bun ar fi repetat mai des aceste cuvinte taumaturgice, suntem poate siguri că ruina sufletească ce a semănat-o peste tot politicianismul pricinaș de altădată nu ar fi necesitat învestirea unui atât de uriaș capital de eforturi aproape supraomenești ca cel care se cheltuește actualmente în campania de reconstrucție totală a Țării, iar energiile românești mobilizate pentru *repararea* neajunsurilor știute, ar fi putut fi utilizate pentru *continuarea* operei pozitive la care neamul acesta avea dreptul și pe care n'am văzut-o nicăiri când s'a prăbușit șandramaua politicianistă. Am avut eroi cari s'au bătut pentru o Românie întregită. Viclenia oamenilor ni i-a băgat în mormânt cu zile. Urmașii lor s'au grăbit să-i desmintă, punând umărul să le surpe visul, cât ce l-au văzut realizat aievea. Imi vine greu să cred că Horia, Iancu și căpitanii lor n'ar fi cunoscut adevărul scandat de poetul care zice: „cele mai multe rele nu vin de dinafară, nu ni le-aduc străinii, ci ni le face toate, un pământean de-ai noștri, o rudă sau un frate".

Omul când ajunge la strâmtoare, își aduce aminte cu o surprinzătoare ușurință că există un Dumnezeu în cer și caută refugiu la El prin rugăciune. Mitropolitul Ardealuiui ne-a arătat recent că atunci când *un neam* ajunge în impas, trebue să bată drumul pocăinței către mormintele celor ce i-au dat lecții de virtute, să le ceară iertare și să le făgăduiască îndreptare.

Biserica lui Horia (Florica)

Era o după amiază blândă de toamnă când convoiul a pornit la drum spre culmea Iancului, ca să se cuminece cu trecutul. S'a slujit un parastas

Colo 'n munţii Ţebei
Unde Iancu – odată
Aduna oştirea
Sub falnic gorun,

lângă „crucea uitată", care străjueşte locul de odihnă al „eroului tribun". Graiul Vlădicăi care i-a urnit la drum pe pelerini, s'a deschis lin, preamărind jertfele celor trecute vremi:

„Dorul de libertate a trăit şi pururi nestins – aşa cum trăeşte cărbunele aprins sub cenuşe – în sufletul acestui popor, veacuri dearândul... In jurul lui Iancu s'au adunat cohorte de preoţi, eroi şi martiri, cari s'au pătruns de înţelesul divin al atât de grăitoarelor cuvinte din cărţile sfinte: „să nu vă temeţi de ceice ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă, ci temeţi-vă mai vârtos de cel ce poate să piardă şi trupul şi sufletul în Gheena" (Mateiu 10, 28).

R. Ladea: Portret

„Fapta, lupta şi viaţa lui Iancu au fost pen tru neamul lui un stâlp de flăcări care a luminat, a deschis şi ne-a arătat drumul izbânzii ce avea să vie".

„Au trecut zeci de ani de alte jertfe până la capătul atâtor suferinţi şi atâtor doruri, până când a sosit plinirea vremii, pentru ca prin jertfa soldatului român şi sub conducerea Regelui Ferdinand I, tatăl marelui nostru Rege, să fie şterse de pe faţa pământului românesc graniţele cari frângeau trupul neamului în două şi să ducă la izbândă visul cel mare. Avram Iancu, cu ochii lui de vultur, a văzut această zi minunată şi prin viziunea lui profetică de-atunci, a întărit sufletul şi braţul urmaşilor, ca să poată făptui ceeace s'a făcut".

„Când ştiu cu toţii cât sânge, câte lacrimi şi câte jertfe sunt îngrămădite la temelia României Mari, cum să nu facem zid de granit în faţa oricui ar îndrăzni să se gândească numai la a se atinge de sfinţenia eternă a acestei moşteniri! Să lăsăm dar risipite în vânt, pentru totdeauna, toate interesele egoiste şi meschine, toate gândurile de răzleţire, toată pisma şi ocara cari ne-au despărţit şi ne-au învrăjmăşit şi strânşi uniţi într'un singur suflet şi într'un singur gând, să ne strângem în jurul steagului pe care cu atâta vrednicie şi înţelepciune ni-l poartă marele nostru Rege Carol II".

Şi apoi, această mişcătoare convorbire cu duhul Iancului:

„N'am venit aici la mormântul tău, Iancule, ca să-ţi tulburăm liniştea. Am venit să-ţi aducem vestea că din nou neamul pentru care ai trăit, te-ai luptat şi ai murit, se găseşte în mare cumpănă şi încercare. In această stare sufletească – noi cari ca şi pe vremuri suntem răspunzători de soarta acestui neam – am venit din nou aci, nu ca să plângem, ci cu încredere deplină în steaua bună a neamului şi în puterea lui vecinică, să facem mântuirea neamului tău şi al nostru şi am venit aici să ne fortificăm sufletele cu eroismul şi cu dragostea ta de neam, care a stat la temelia

neasemuitei tale vitejii. Incă n'a pierit duhul lui Iancu din sufletul neamului romănesc. Iți făgăduim din toată curățenia sufletelor noastre, mare erou, că îți vom păstra cu sfințenie memoria și gândul și moștenirea ta. Dumnezeu să-ți dea odihnă și să poți vedea din înălțimile albastre ale cerului fericirea deplină a neamului tău, pentru care te-ai jertfit".

*

Profeții Legii Vechi nu uitau, oridecâteori mustrau norodul pentru fărădelegile lui, să-și încheie rechizitoriul redând ascultătorilor increderea în ajutorul lui Dumnezeu și 'n misiunea poporului ales.

Mitropolitul Ardealului ne-a indicat scăderile cu o ireproșabilă preciziune, în cuvântarea rostită la căpătâiul Iancului – și *ne-a reabilitat increderea în trăinicia neamului românesc.*

O zi două mai târziu, stăpânirea politică a Țării noastre scumpe, inaugura solemn opera de „destindere" – adică de *înfrățire* națională – întinzând o mână de frățească împăcare și uitare tuturor celor ce au greșit față de sufletul acestui neam.

Aproape fără să vrei, vezi o legătură între aceste două manifestări generoase și par'că nu-ți poate ieși din cap gândul că apropierea ce-o faci între ele este mai mult decât întâmplătoare.

„Nu te teme, turmă mică!"

MATINALĂ

de AUREL ZEGREANU

**Lumina taie văzduhul în sbor
Și crește cu răsăritul zorilor,
Iar bolta se spală pe față
In apa dătătoare de vieață.**

**Plugarul harnic, fără somn
Răstoarnă 'n delniți brazdele bogate,
Și-o ciocârlie 'n urmă-i ciripind
Ii dorește spor și sănătate.**

**Sufletu-mi trudit de pribegie
A ieșit cu mine pe câmpie,
Subt picioarele mele plânge glia
Și mă sărută pe frunte veșnicia.**

**Mă scald în rouă sfințită
Și pădurea tresare trezită,
Lunca freamătă surdă
Și pe imaș vițeii sburdă.**

**Cumpăna fântânii cască
La fel ca o lingură 'n cească,
Și firea se scutură de plăcere
Ca și albinele de miere.**

**Pe puntea cerului
A trecut fulgerul misterului,
Și Dumnezeu, în chip de stea,
Intârzie în depărtări, de-asupra mea.**

**Soarele trimite suliți
De foc, pe cărări și pe uliți,
Iar florile deșteptate,
Rămân cu gurile căscate.**

MARIE

de CONST. GORAN

*Marie – mare de lumină,
Fecioară, crin nemuritor,
La glasul rugăciunii noastre
Privirea către noi îți lasă
Că rătăcim, răniți de soartă,
Mușcați de șerpi, de îndoială,
Truditi, de cer adânc ni-i dor...*

*Marie – mare de 'ndurare
Potir de îngeri străjuit,
Indură-te de noi, Stăpână,
Aprinde iar, în noi, avântul
Și setea de descătușare,
De lanțurile humii grele –
Ca să sburăm necontenit...*

*Bieți călători pe căi de jale
Noi suspinăm neîncetat
De dorul patriei eterne...
Fecioară, sfântă, milostivă
Rămâi cu noi și ne ajută
Și dă-ne aripi de lumină
Că uraganele ne bat...*

TOAMNĂ

de ROMEO DĂSCĂLESCU

**Au adus-o 'n cârcă paznicii mai vechi
Cu plocad de frunze i-au ținut căldură;
Inchinând cu plosca, apucați de strechi
Se 'mbătară iepuri cu vin de mălură.**

**Pentru ospeție s'a gătit cu sârg
Cu feșteli de aur pe verde plinit;
S'a plimbat prin via veselă de pârg
Peste leș de vară și cer cătrănit.**

**I-am sunat din trâmbiți marșuri, o grămadă;
Fur de vise crude m'a bătut cu bură
Să-mi aducă-aminte ultima ei pradă:
O vacanță moartă într'un colț de șură.**

OGLINZI

de EUGENIA MUREȘANU

E ceasul lămpilor...
In casa cu păpuși sdrobite, cu soldați șchiopi, cu cărți de-ale tăticului rupte, lumina blândă a jarului căzut pe cenușe, împrăștie înserarea din jur.

Albă, pielița obrajilor e parcă o ninsoare timpurie, poposită aci, pe perna visului.

De sub plapomă, doi pumni mici, cu degete subțiri, împletite, bătucesc ochii încă deschiși, cu gene lungi, aurii, prin cari privirea se împrăștie obosită.

Acum, mânile plăpânde cuprind gâtul mimichii, *și somnoroasă, vocea cade ca o rugăminte:*

— „Hai să mulim amândoi, așa"...

Fiindcă mimica e tristă și adineaori când l-a sărutat pe frunte, a zărit în ochii mimichii lacrimi ca ale lui...

Atunci, mimica l-a privit lung, lung, în bobița neagră a ochilor jucăuși. Și ochii jucăuși și-au oprit clipirea deodată, uitându-și de somnul de adineaori.

A. Ciupe: Studiu pentru panou

— „Mimico, tu ai oglinzi în ochi"...

— „Ce am?"

— „Oglinzi".

Da. Mimica are zeci de oglinzi în ochi. In fiecare oglindă sunt răsfrânte chipuri, tot feluri de chipuri.

— „Mă văd în oglinda ta, mimico".

— „Da-s foate mic".

— „Dacă dormi, îți dau ție oglinda", spune mimica.

— „Mi-o dai mie oglinda, mimico? Când?"

— „Odată", șoptește mimica, sărutându-i mânuțele calde.

— „Când odată?"

Mimica tace. Ar fi vrut să-i spună că oglinzile sunt atât de întunecate... Intunecate ca amintirile.

Mânile mici împing acum pe mimica.

— „Fiincă nu-mi spui, m'am supălat"...

— „Nu, să nu te superi", se roagă mimica. „Am să te las să te uiți când vrei tu în oglinzile mele. Dar ale tale, micuțule, sunt mult mai frumoase".

— „Dece-s mai flumoase oglinzile mele?" tremură vocea, aproape șoptind.

— „Fiindcă oglinzile tale sunt noi", spune mimica, sărutându-i-le. „Sunt noi și limpezi ca iubirea adevărată", vorbește în adâncime gândul nespus.

Apoi, ochii cu gene aurii și-au lăsat oblonele peste oglinzile strălucitoare. O respirație cu tic-tac-uri se sloboade ca o unduire din pieptul mic. Cu mânile aplecate pe creștetul plăpând, mimica cuprinde în oglinzile tulburi, chipul de înger, și-l aude până târziu în noapte:

— „Hai să mulim amândoi, așa".

SPRE ADEVĂR

de ZOE RIPEANU

O, Adevăr, ultimă treaptă
A nevăzutului altar,
Spre tine zilele mă 'ndreaptă
Prin șesuri largi, urcând arar!

De când călătorește 'n spațiu
Sufletul meu ție 'nchinat,
Prin ce 'ncercări un sfânt nesațiu
Din vamă 'n vamă m'a purtat!

Și-acum mă stăpânește dorul
De-a te găsi. Pe urma ta
Gândirea mea spre culmi ia sborul
Iar lutul orb se mișc' abea...

Icoana ta trăește 'n haina
Ce-o 'mbrac fugarele vieți,
Zâmbește 'n flori, plutește 'n taina
Nemuritoarei dimineți.

Iar măreția ta vorbește
Senină 'n râsul unui prunc.
Atunci durerea-mi izbucnește,
Că jugul nu pot să-l arunc.

Deschisă-i calea către tine:
Durerea-i călăuza mea,
De sus îmi flutură lumine
Și cânturi: Aleluia!

INFRĂȚIRE

de Pr. TEODOR CICEU

Din cer coboară lin viață nouă.
Pământul își ridică 'n slavă ceața
Iar Dumnezeu își oglindește fața
In fiecare strop de rouă.

In fiecare dimineață pe la sate
S'aud concerte 'n luncă și 'n pădure,
Iar soarele încearcă să te fure
Din lumea asta plină de păcate.

Pământ și cer și flori de pe câmpie
– Intr'o măreață horă românească –
S'au înfrățit cu noi să prăznuiască
A dimineții sfântă armonie.

VITRINA CĂRȚII

CRONICA LITERARĂ

Victor Ion Popa: MAISTORAȘUL AUREL, UCENICUL LUI DUMNEZEU. Cronica vremii și vieții lui Vlaicu. Edit. Fundația pentru cultură și artă „Regele Carol II" – București, 1939, – 3 vol., 1360 pag. Prețul 120 Lei.

D-l Victor Ion Popa s'a remarcat ca un foarte iscusit povestitor. A dovedit-o în romanul „Velerim și Veler Doamne" și în simpaticele cuvântări dela „Radio", adresate copiilor.

Această calitate nu l-a desmințit nici în redarea vieții sbuciumate a pasionatului aviator dela Binținți, a lui Aurel Vlaicu.

E adevărat că fantezia singură a scriitorului n'ar fi putut realcătui viața reală a „maistorașului Aurel". Se cereau date, nume și tot atâtea cunoștințe precise despre împrejurările istorice, sociale și politice de atunci. Autorul le-a adunat, le-a prelucrat și i-a reușit să înfățișeze obiectiv, atât persoana lui Vlaicu, cât și a mediului în care a trăit.

Muncă grea, dar încununată de succes, Aurel Vlaicu fiind înfățișat ca robit unui gând statornic: de a-și făuri „gândacul", cu care să cucerească văzduhul, câștigând totodată biruință neamului românesc.

Viața lui A. Vlaicu era extrem de sbuciumată. Dotat cu aptitudini tehnice, el ar fi fost sortit să-și îngroape „talantul" la Binținți, dacă tatăl său, badea Dumitru, n'ar fi vândut mai multe jugăre de pământ pentru învățătura lui „Orel". La sacrificiul tatălui său s'a adăugat sprijinul unor oameni de seamă ai timpului, cum e Romul Boca din Orăștie, dar mai ales Octavian Goga, cu ajutorul căruia trece munții, la București, unde îl așteptă gloria și amarul.

Dârz din fire, prea puțin stilat, neputincios în fața vieții și a asperităților ei, A. Vlaicu a avut mult de îndurat și a trebuit să se împărtășească, din paharul suferințelor, în măsură mai mare decât alți muritori. Gândul lui era îndreptat spre o singură țintă: înfiriparea și desăvârșirea gândacului. Consecvent și perseverent acestui gând, A. Vlaicu isbândește. Biruind pe ceialalți aviatori, societatea românească îl aplaudă și-i acordă încredere. La congresul Astrei dela Blaj, în 1911, A. Vlaicu trezește admirație în sufletul participanților, iar I. L. Caragеale îi spune: „Mă... ești cel mai mare geniu pe care l-a născut nația asta. Dumnezeu a luat un boț de lut, a suflat în el și i-a

poruncit: Fii om. Dar tu i-ai mai lipit o bucată de fier, i-ai dat o sfârlă și i-ai zis: Fii pasăre... Știi tu ce-i asta?... Nu știi. Asta-i a opta zi din facerea lumii... Iar pe aceea n'o mai face Dumnezeu. O faci tu, care ești ucenicul lui... Maistorașul Aurel, ucenicul lui Dumnezeu... Frumos nume ai!...“ (vol. III pag. 191.)

Rând pe rând îi mor sprijinitorii (Il. Chendi, St. O. Iosif ș. a.), iar după moartea Marioarei Bărbulescu – căreia îi împărtășise dragostea lui, A. Vlaicu este sdrobit sufletește. Il stăpânea ideia morții. Se vede că avea presentimentul apropiatului desnodământ fatal. Voind să treacă Carpații, pentru a fi solul unirii ce trebuia să vie, el se prăbușește cu gândacul lui, trebuind să se supună acestui destin inexorabil al morții.

Cartea nu este numai o ilustrare a vieții aviatorului, ci și o frescă a vieții politice de atunci. Defilează prin fața cititorului o serie de oameni celebri ai neamului, între cari unii trăiesc și azi. In fruntea acestora e demn de a fi amintit M. S. Regele, pe atunci Prinț, care a binevoit să prefațeze această operă. Această mențiune chezăuește îndeajuns și valoarea ei. I. BUNEA

P. S. S. Gherontie Nicolau, episcopul Constanței: „INDRUMĂTORUL LITURGIC“, București 1939, pag. 154.

Lucrarea Prea Sfințitului Episcop Gherontie este un Arhieraticon bogat, singurul până azi în românește, care cuprinde slujbele arhierești în chip desvoltat.

In prefață ne expune motivele cari l-au determinat să scoată la lumină această carte. Intâi, lipsa de o îndrumare unitară a preoților cu ocazia vizitelor canonice; în al doilea rând se urmărește uniformizarea slujbelor cu arhiereu.

Urmând acest plan, cartea cuprinde trei părți: 1. Regulele ce trebuie să se observe la sate și orașe cu ocazia vizitațiunilor canonice ale chiriarhilor; 2. Slujbele cu arhiereu la Vecernie, Litie și priveghere; 3. Liturghiile Sf. Ioan Gură de aur, a Sf. Vasile și a Sf. Grigore Dialogul, servite cu arhiereu.

Ceeace constitue nota originală și nouă a acestei cărți este, că la fiecare moment al slujbelor – pe lângă rânduiala tipiconală – se găsește pe loc fiecare cântare pusă atât pe notațiune psaltică, cât și pe notațiune occidentală.

In ceeace privește execuția tehnică, este superioară. Hârtie velină, imprimată în două colori.

Expunerea este clară și stilul concis, după cum de altfel o apreciază Sfântul Sinod în ședința comisiunei pentru doctrină și viață religioasă.

Competința asupra acestei cărți unice și-o arată P. S. Sa nu numai prin practica neasemănat de bogată, dar și prin muzica psaltică din text, care-i aparține în întregime.

Dorim ca această carte să fie de folos Bisericii noastre, spre bucuria autorului și a noastră a tuturora.

Preotul Gh. Paschia: „TINERI BIRUITORI“ București 1939, 252 pag. 60 Lei.

Părintele Gh. Paschia, duhovnicul Străjii Țării, se vădește a fi tot mai harnic la scris, căci în mai puțin de cinci ani, a tipărit șase cărți prețioase de cuprins moral și educativ.

In cartea „Tinerii Biruitori“ a strâns la un loc toate articolele publicate în diferite reviste de educație creștină și românească.

Problema educației tineretului, mai ales al aceluia, scăpat din școală, constituie azi întâia dintre grijile Bisericii noastre. Intr'adevăr, prin nimic nu-ți poți servi țara și neamul mai efectiv, decât prin o bună îngrijire aplicată tineretului de ambele sexe, căci aceștia sunt garanția neamului de mâine. Biserica a îndrumat totdeauna tinerimea la biruință asupra patimilor, căci adevărata biruință nu este cea de arme, ci aceea dusă pe teren sufletesc. Tineri biruitori ne trebuiesc. Mântuitorul nostru Isus Hristos, în predica Sa, nu uită pe tineri.

Noutatea pe care ne-o aduce părintele Paschia constă în felul cum își aranjează materialul, într'o expunere care te prinde în vrajă. C. Sa, culege din Noul Testament toate locurile în care se pomenește cuvântul „tinăr“ și „tinerețe“. Sunt cu totul 30 de locuri. Pe aceste le tălmăcește cu multă pricepere, formând din fiecare un tot și o învățătură.

Ultima parte a lucrării cuprinde bucăți de lectură morală, cari toate convergiază spre un singur punct: „înălțarea tineretului spre biruință“.

Cu cât citești cartea mai mult, cu atât iți crește nerăbdarea de-a vedea ce mai scrie. Cuprinde material bogat pentru toți ceice doresc să desvolte subiecte în legătură cu educația tineretului.

Preotul Gh. Paschia: „Hristos în Strajă“. Cu binecuvântarea I. P. S. Patriarh Nicodim și aprobarea „Străjii Țării“. București 1939. Editura Cartea Românească 128 pag. 40 Lei.

Luând ființă Straja Țării, slujitorii sfântului Altar dau rând pe rând la lumina tiparului și literatura necesară pentru îndrumarea morală a tinerilor străjeri.

Străjeria este o școală morală și socială de cetățeni, este o școală de creștinism ortodox im-

pletit în chip minunat cu naționalismul românesc. Dealtfel definiția străjeriei se găsește chiar în crezul străjeresc, care începe cu cuvântul: „Cred în Dumnezeu“ și se termină cu cuvântul „românesc“.

Părintele Paschia, duhovnicul „Străjii Țării“, este unul dintre cei mai pricepuți scrutători ai nevoilor religioase ale tineretului străjeresc, trasându-și o linie dreaptă în a scrie pentru această pătură.

In această carte C. Sa coboară pe Mântuitorul în mijlocul copiilor și ridică pe copii atât de frumos către Hristos.

Partea întâi a cărții de care ne ocupăm, este un fel de programă analitică a Bisericii în cadrele străjeriei, arătând rolul covârșitor pe care-l are Biserica și preotul în această instituție creștinească și românească. Privitor la rolul Bisericii, își sprijinește toate afirmațiile pe cuvintele înțelepte ale M. Sale Regelui Carol al II-lea, Patriarhul Miron, P. S. S. Episcop Nicolae al Clujului, P. S. S. Episcop Partenie și d. T. Sidorovici.

Partea a doua a cărții cuprinde scurte modele de cuvântări aplicate la viața străjerească.

Limpezimea ideilor și stilul frumos românesc atrag pe oricine pune mâna pe această carte. Considerând greutățile de formă pe cari le întâmpină preoții cari n'au făcut cursul de inițiere, o recomandăm mai ales acestora și învățătorilor, cari toți au aici un ghid de educație religioasă a străjerilor.

Dr. Lucian Bologa: PEDAGOGUL Dr. PETRU ȘPAN. Biblioteca învățătorilor Nr. 10. Editura revistei „Satul și Școala“, Cluj 1938. Prețul Lei 30·—.

Profesorul Petru Șpan a fost timp de 23 ani o personalitate proeminentă în biserica noastră ortodoxă din Ardeal. Cu pregătirea sa temeinică în domeniul pedagogiei, câștigată sub oblăduirea celor mai vestiți profesori de pedagogie dela Universitățile din Viena și Jena, P. Șpan a fost un profesor pasionat pentru specialitatea lui. Obiectivul preocupărilor sale era educația tineretului prin școala confesională în cadrele principiilor bisericii și a naționalismului integral. Stăpân perfect pe materia sa și conștient de misiunea sa, inspirat și de o sinceritate rustică excesivă, nu arareori a avut curajul să înfrunte cu dârzenie pe inspectorii școlari ai statului unguresc din acea vreme. Cunoscând adânc firea și mentalitatea elevilor săi, ieșiți din mediul țărănesc dela sate, a știut să imprime lecțiilor sale o luciditate excepțională, accesibilă și celor mai modeste inteligențe. Nici unul dintre pedagogii săi contimporani n'a știut să toarne în lecțiile lor o căldură și limpezime cuceritoare ca dânsul. Al lui este meritul principal că în epoca sa a dat bisericii noastre o pleiadă de dascăli distinși devotați cu tot sufletul lor școlii confesionale. Cei ce au avut norocul să-i fie elevi în cursurile seminarului teologic-pedagogic din Sibiu l-au stimat și iubit și îi păstrează recunoștința lor și astăzi toți cei ce l-au avut profesor. Dar ca orice intelectual român din acea vreme, P. Șpan s'a interesat de aproape de toate problemele culturale, sociale și economice ale Ardealului, preconizând totdeauna principiul intransigenței naționale.

De aceea broșura d-lui Dr. Lucian Bologa este un act de recunoștință binemeritată față de un profesor cu calități excepționale. Lucrarea d-lui Bologa prinde viața și activitatea lui Petru Șpan într'o limbă curată și curgătoare, în fraze bine închegate cu amănunte interesante, pătrunse de respect și devotament cald. Ea merită toată lauda pentrucă este un omagiu postum binevenit pentru memoria unui om, care a făcut servicii neprețuite bisericii și școlii noastre din Ardeal.

S. ST.

Ștefan Meteș: „DIN RELAȚIILE ȘI CORESPONDENȚA POETULUI GHEORGHE SION CU CONTIMPORANII SĂI“. Din publicațiile Arhivelor Statului din Cluj Nr. 3. Cluj 1939, pag. CIV+358.

Un gând ales, pornit din aprecierea frumoasă a faptelor și oamenilor mari din trecut, îl va fi îndemnat pe D-l Șt. Meteș să ne dea volumul de față. Căci el prezintă pe lângă valoarea istorică-literară și un pios omagiu adus distinsei familii Sion.

Am spune prea puțin luându-l drept completare la lucrarea D-lui Gh. Ungureanu, apărută la Iași în 1936 cu titlul: „Familia Sion“. Mai degrabă este o reliefare de amănunte importante, documentare, în legătură cu trecutul și familia Sion. Și din acest angrenaj de amănunte se evidențiază familia Sion cu rolul avut.

Considerând relațiile și corespondența poetului Gh. Sion cu contimporanii, desprindem pe lângă rolul și poziția ei socială, întreaga gamă de gânduri, preocupări, frământări sociale, fapte și suferințe ale timpului, puse toate în slujba neamului, pentru înălțarea și prosperarea lui.

Intregul țesut de corespondență a poetului Gh. Sion cu literații, fruntașii politici, reprezentanții instituțiilor din ținuturile românești și familia, arată acea însuflețită vibrare sufletească, care caută acordul comun pentru reușita cauzei.

Alte vremuri! Dar și alți oameni!

Fiecare scrisoare tradează o preocupare nobilă de ordin social-național, de altruism, de ab-

negație și înfrățire. Poetul Sion, îndrăgit de limba dulce și frumoasă, de obiceiuri și trecut, trece serafic peste toate neajunsurile și șicanele timpului. Idealul de luminare, înfrățire, întărire și propășire românească îl înalță mai presus de răutățile zilei. Și acest sfat îl dă și iubitului său nepot de văr, marelui filantrop de azi Gh. Sion în scrisoarea din 20 Ianuarie 1876.

„Din suflet voiu binecuvânta pe Dumnezeu, când voi vede că te faci demn de familia ta, de patria ta și de societate".

La așa înaintași, așa urmași!

Venerabilul mecenat s'a dovedit vrednic de viața și sfatul unchiului său omonim.

D-l Șt. Meteș face prin lucrarea de față un întreit serviciu neamului. D-sa oferă prin ea un mănunchiu de informații prețioase istoriei literare; arată cum se apreciază oamenii și partea de fapte nepieritoare ale lor și indică urmașilor calea de urmat.

V. MATEIU

Preot Valeriu Iordăchescu: FILOSOFIA MORALĂ. Partea generală. Iași, Tip. A Țerek, 1939, în 8°, 163 p.

Zilele trecute a apărut la Iași o carte de filosofie morală, în care autorul se ocupă cu problema morală din punct de vedere filosofic. Păr. Valeriu Iordăchescu, profesor de morală la Facultatea de Teologie din Chișinău (autor și traducător de lucrări teologico-filosofice), ne arată că morala poate fi tratată filosofic, fără ca prin aceasta se piardă ceva din valoarea teologică. Chiar mai mult: Păr. V. Iordăchescu consideră morala parte a filosofiei. Spre a arăta locul moralei în cadrul general al filosofiei, începe prin definiția științei și a filosofiei.

„Știința este explicațiunea fenomenelor naturii prin cauzele și legile lor experimentale și matematice". „Filosofia este explicarea naturii însăși prin principii și legi filosofice, care nu atârnă nici de experiență, nici de matematici". Filosofia se ocupă cu probleme critice și cu probleme metafizice. Filosofia critică supune analizii critice diferitele activități ale vieții omului. Are cinci capitole mari: 1. *Critica vieții intelectuale* cu următoarele probleme: *a)* Critica generală a adevărului; *b)* Critica adevărului formal sau logica formală; *c)* Critica adevărului material, metodologia științelor sau epistemologia; *d)* Critica cunoștinței. 2. *Critica vieții practice,* care analizează bunurile omenești și valorile omenești (biologice, evdemonice, culturale, sociale, etc.) 3. *Critica vieții morale sau Morala* care se ocupă cu binele moral și cu valorile morale. 4. *Critica vieții estetice* sau estetica. 5. *Critica vieții religioase* sau Filosofia Religiunii.

Filosofia metafizică se împarte în patru discipline: 1. *Metafizica naturii* sau cosmologia rațională. 2. *Metafizica sufletului* sau psihologia rațională. 3. *Metafizica lui Dumnezeu* sau teologia rațională numită impropriu și teodicee. 4. *Ontologia* sau cum o numea Platon și Aristotel *filosofia primă.*

Urmează un capitol despre știință și filosofie, în care combate teoria celor trei stări a lui A. Comte și științismul exagerat. După un capitol în care lămurește ce e filosofie și cari sunt metodele ei de investigație, trece la obiectul: Natura și metoda moralei. „Morala este știința valorilor și a legilor morale".

In capitolele următoare: Conștiința morală, Valoarea conștiinței morale, Esența și normele binelui moral, Virtutea, Dreptul, Moralitatea subiectivă, desvoltă cu mult spirit filosofic câteva capitole ale moralei generale.

Cartea Păr. V. Iordăchescu scrisă cu multă logică și pe înalt piedestal filosofic, ne dovedește că filosofia neotomistă e acceptabilă în bună parte și pentru teologia ortodoxă.

Diacon IOSIF E. NAGHIU

CRONICĂ INTERNĂ

SUVERANUL NOSTRU A ÎMPLINIT 46 DE ANI în ziua de 16 Octomvrie. Din acest prilej au avut loc manifestații entuziaste în toată Țara. Omagiile de supunere și recunoștință cari au fost depuse la picioarele Tronului în acea zi, au arătat cum nu se poate mai bine că binecuvântatele intenții ale marelui nostru Rege au fost înțelese de toată suflarea românească. Românii de pretutindenea îl urmează fără șovăire și văd în Majestatea Sa ceva mai mult decât un Suveran care domnește: un mântuitor al Țării din ghiarele primejdiilor lăuntrice și externe, cari fără luminata Sa prevedere ar fi pus în cumpănă existența statului nostru.

Trăiască Regele!

MĂRIA SA MARELE VOEVOD DE ALBA-IULIA A AJUNS LA MAJORAT în ziua de 25 Oct. a. c., când a împlinit vârsta de 18 ani. Evenimentul a fost prăznuit cu rară însuflețire pe tot întinsul Țării și a avut mare răsunet peste hotare. Presa română și străină s'au întrecut în a aduce laude Moștenitorului tronului României. Prințul nădejdilor ro-

M. S. Regele Carol II.

Măria Sa Mihai Mare Voevod de Alba-Iulia

mâneşti, care urmează actualmente clasa VIII liceală, execută zilnic un program de muncă extrem de încărcat — dar şi foarte iscusit orânduit — în care intră multiplele Sale îndatoriri şcolare, militare şi protocolare.

Implinind vârsta de 18 ani, Măria Sa a devenit automat senator de drept şi membru al Academiei Române.

Țara întreagă îl încunjoară cu cea mai curată dragoste şi respect şi-i urează cordial: La mulți ani, Măria Ta!

POZIȚIA ROMÂNIEI față de evenimentele actuale a fost clar definită de dl ministru al propagandei Al. Radian, într'o amplă cuvântare rostită luna trecută la Cernăuți. Țara noastră se menține într'o poziție de strictă neutralitate şi de necontenită veghe la hotare. Nu s'au făcut revendicări teritoriale din nici o parte, aşa că putem să ne vedem liniştiți de munca pe care am început o.

Toată lumea dornică de pace a salutat cu bucurie acordul intervenit între România şi Ungaria, potrivit căruia cele două țări şi-au retras trupele mobilizate la frontiera lor comună.

ORGANIZAREA F. R. N. se face metodic şi într'un ritm vioiu, în toată Țara, sub supravegherea dlui ministru C. Giurescu. Dnii miniştri S. Dragomir şi N. Cornățeanu au demisionat din funcția de secretari generali ai F. R. N., pentru a-şi putea dedica toate puterile departamentelor ce le conduc. In locul dlor, M. Sa Regele a numit pe dnii: V. Moldovan, secretar general pentru ocupațiunile intelectuale şi V. Apostoleanu, pentru agricultură şi muncă manuală.

Studențimea română a fost încadrată în noua organizație a Frontului Național Studențesc, afiliată F. R. N. Adeziunile curg gârlă din toate părțile. Vechile societăți studențeşti şi-au manifestat cu mult entuziasm dorința de a participa la opera de refacere a Țării, pe care o săvârşeşte F. R. N.

Păşim cu paşi siguri spre idealul: „uniți în cuget şi simțiri!..."

CLOPOTELE DELA SIGHET. După o dureroasă tăcere care a durat peste 200 de ani, clopotele Episcopiei ortodoxe a Maramureşului au reînceput să sune Duminecă 15 Octomvrie a. c. La înălțătorul praznic pe care strădalnicul Vlădică P. S. Sa Dr. *Vasile Stan* l-a pregătit obiditului Său norod, au participat câteva mii de credincioşi, în frunte cu P. Sf. Episcop *Nicolae* al Orăzii şi cu P. Sf. Arhiereu Eugeniu Suceveanu.

Din cuvântările rostite de P. Sf. Lor, am desprins convingerea fermă că Ortodoxia maramureşană îşi tămăduește tot câte una din rănile trecutului. Ajute-i Dumnezeu P. Sf. Episcop *Vasile* să ne cheme cât mai curând la marele ospăț al tuturor maramureşenilor...

GR. T. M.

Rugăm pe abonații noştri restanțieri să ne trimită urgent prețul abonamentului pe 1939.

Administrația „VIAȚA ILUSTRATĂ"

CRONICA EXTERNĂ

PACTUL DE ASISTENȚĂ MUTUALĂ ANGLO-FRANCO-TURC constitue fără îndoială cel mai important eveniment internațional întâmplat luna trecută. După negocieri cari au durat peste douăzeci de zile, dl Saracioglu, ministrul de externe al Turciei, a părăsit Moscova fără să fi semnat un pact de asistență ruso-turc. Rusia, sfătuită de Germania, a făcut anumite propuneri Turciei, pe cari aceasta le socotea inacceptabile. Credincioasă acordurilor încheiate cu Anglia și Franța în Maiu și Iunie a. c., Turcia s'a declarat gata să încheie fără întârziere un pact de asistență mutuală, pe 15 ani, cu țările numite. Ceeace s'a întâmplat.

In virtutea acestui pact, Anglia și Franța se obligă să dea ajutor efectiv Turciei, în cazul când va fi atacată de o altă putere. Turcia va permite vaselor aliaților să treacă prin strâmtori în cazul când acestea ar fi puse în situația de a-și executa garanțiile promise Greciei și României.

Pactul nu este îndreptat contra Rusiei, cu care Turcia continuă să aibă relațiuni amicale.

Prin semnarea acestui pact, aliații câștigă o mare bătălie pe frontul diplomatic, iar pacea în Balcani pare definitiv asigurată.

REPATRIEREA GERMANILOR DINAFARA REICHULUI. A produs mare senzație planul făcut de dl Hitler de a aduce în Reich pe toți germanii stabiliți în țările europene. Dl H. Himmler, șeful poliției germane, a fost numit ministru al migrațiunilor. Repatrierea cetățenilor de origine germană din țările baltice și Italia a început. Vor urma la rând cei din sud-estul Europei.

Hotărârea cancelarului german a fost salutată cu bucurie de presa jugoslavă, care vede în ea o garanție de pace pentru viitor.

INFLUINȚA SOVIETICĂ IN ȚĂRILE BALTICE crește din zi în zi. Rusia și-a așezat garnizoane militare, baze navale și aeriene în Estonia, Letonia și Lituania. Regiunea Vilna a fost cedată Lituaniei.

Sunt în curs negocieri cu Finlanda, pentru încheierea unui pact similar. Finlanda care-și vede amenințată independența, rezistă presiunilor sovietice. O conferință a șefilor statelor nordice, i-a promis tot ajutorul. La fel U. S. A. Situația este destul de încordată.

LEGEA NEUTRALITĂȚII AMERICANE A FOST REVIZUITĂ de senatul din Washington, cu o majoritate de $^{2}/_{3}$. Embargoul asupra armelor a fost desființat. Beligeranții pot cumpăra material de răsboiu din U. S. A., cu condiția ca să-l plătească pe loc și să și-l transporte cu vasele lor.

Anglia și Franța, cari dispun de bani și de mijloace de transport, au câștigat o nouă bătălie.

RĂZBOIUL. *Pe uscat.* Trupele aliaților au părăsit de bună voie o parte din teritoriul german ocupat în ținutul Saar. Ploile torențiale cari au căzut în ultimul timp, au pricinuit mari inundații, cari dacă i-ar fi prins pe aliați pe pozițiile cucerite, le-ar fi tăiat legătura cu liniile din spate.

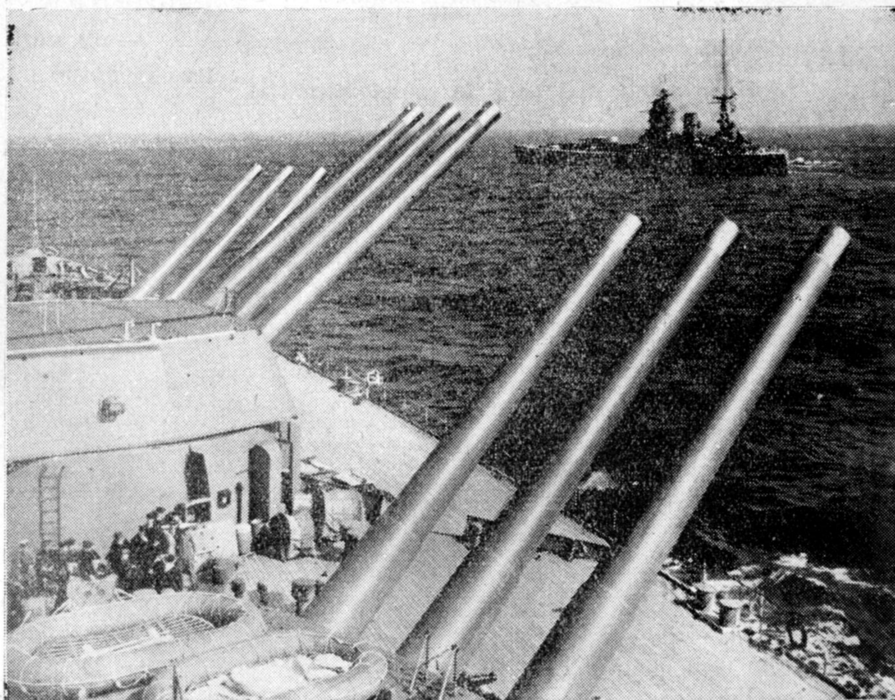
O ofensivă germană de proporții reduse, a fost respinsă. Se bănuește că nemții vor încerca o lovitură de mare amploare pe tot întinsul frontului. Peste un milion de soldați germani au fost aduși în spatele liniei Siegfried. Au fost semnalate importante mișcări de trupe la frontierele cu Elveția, Belgia și Olanda — fapt care a pricinuit îngrijorare în țările numite.

Pe apă. Aliații au pierdut mai multe vase de comerț. Vasul englez purtător de avioane Royal Oak, a fost scufundat de un submarin german în golful Scapa Flow.

Germanii ar fi pierdut peste 20 ($^{1}/_{3}$) din submarinele lor.

In aer. Sboruri de recunoaștere deasupra și în spatele liniei Siegfried. Avioanele engleze au făcut câteva plimbări pe deasupra Berlinului și a altor centre germane, fără să arunce bombe.

Avioanele germane de bombardament au atacat vasele engleze din marea Nordului și din porturile scoțiene, fără să pricinuiască pagube importante. Englezii au doborât în mod sigur zece dintre aceste bombardiere. GR. T. M.

Paznicii imperiului britanic

DELA LUME ADUNATE

Viața veselă

LA POLIȚIE

Comisarul: Piei din ochii mei, pungașule. Nu ți-am spus să nu te mai arăți în ochii mei?!

Delicventul: Ba, da, d-le șef. Dar vedeți... sergentul n'a voit să mă creadă.

FERICITĂ VACANȚĂ

X: Salută radios pe colegul său, cu observația: Bravo, șefule, bine că te văd. Dar bine ți-a mai mers, după cum spune fața.

Y: Desigur, doar vacanța mea a fost întreită.

X: Cum așa?

Y: Uite cum! O lună a fost plecat șeful, una soția și una eu.

LĂMURIRE

Petrică: Spune-mi, Mamico, tu joci la teatru?

Mama: Nu. Dar cum de mă întrebi așa ceva?!

Petrică: P'ăi vezi, tata-ți spune mereu că ești mare artistă...

RECIPROCITATE

La președintele Societătății pentru protecția animalelor sosește un cunoscut crescător și dresor.

Președintele: Bine-ai venit! Sunt fericit că te cunosc, fiindcă mie îmi plac animalele.

Crescătorul: Răspunde printr'o curtenitoare strângere de mână: „Simt aceeași bucurie, căci, după cum știți, mie îmi place să le și dresez."

SLĂBICIUNE

Marioara ține mai mult la toalete decât la acel care are de gând să i le plătească.

Când mămica îi spuse:

— Draga mea, ți-am găsit un bărbat minunat, care...

-- Mămico dragă, o întrerupe cocheta. Am toată încrederea în tine, dar... rochia de mireasă, țin să mi-o aleg singură...

RAFINAT

— Cum? Cu javra asta mică vrei d-ta să sperii pe hoț?

— Dece nu? Am pus doar în broasca ușii o lupă.

NEVASTA MARINARULUI

— Ei bărbate, va să zică, exact peste 6 luni vei fi din nou acasă.

— De! Poate că o să ție ceva mai mult.

— Hm, dar să nu spui iar povestea aia caraghioasă că vaporul s'a scufundat și că ai trebuit s'o iei pe jos acasă.

LA BAL

— Nu cred că-ți plac.

— Ba te ador.

— Dă-mi probe.

— N'am dansat de zece ori cu d-ta?

— Asta nu e probă.

— Ba da! Dac'ai ști ce prost dansezi!

BĂNUIALĂ

— Domnișoară, logodnicul d-stră a stat o săptămână la pușcărie.

— Mie mi-a spus că a fost o lună... Unde s'o fi învârtit în restul timpului?!..

MĂGARUL

— Așa dar, vreți trei milioane pentru casa aceasta. Dar unde e grajdul...

— Care grajd?

— Pentru măgarul care va da prețul acesta.

SUFERINDUL

— Când ai avut accesul de febră, ți-au clănțănit dinții?

— Nu-mi amintesc. Dinții mei erau pe noptieră și eu nu aud prea bine.

PRETENȚIOS

— O vezi pe blonda aceea, de colo? Zestrea ei crește în fiecare an cu câte 200.000 lei.

— Dar ce vârstă are?

— 26 de ani.

— E prea tânără pentru mine.

DISPROPORȚIE

Trei cheflii s'au așezat la masă.

Primul: Ce băutură avem?

Al doilea: Două sticle de lichior, două de coniac, trei litri de vin negru și trei sanviciuri.

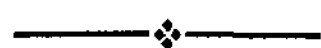
Al treilea: clatină din cap și exclamă:

— Ce combinație! Dar pentru Dumnezeu, ce facem noi cu atâtea sanviciuri?

EXPLICATIE

— Spune, tăticule, girafele pot și ele să capete guturai, dacă răcesc la picioare?

— Desigur, dragul meu, dar ele capătă guturaiul întotdeauna o săptămână mai târziu. Știi: până ajunge dela picioare la cap...

Către iubiții noștri abonați

Se apropie sfârșitul anului. De aceea rugăm stăruitor pe iubiții noștri cititori cari nu și-au achitat încă abonamentul pe anul 1939, să ni-l trimită cât mai grabnic, fiindcă numărul viitor al revistei îl vom trimite cu ramburs tuturor restanțierilor „Vieții Ilustrate". Iar trimiterea cu ramburs a revistei e împreunată cu cheltuieli de cari am dori să-i scutim pe abonații noștri.

Administrația revistei
„VIAȚA ILUSTRATĂ"

PIATRA CRAIULUI

(Clişeu: „România" revista O. N. T.)

TIPARUL TIPOGRAFII I EPARHIEI ORT. ROM. CLUJ

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTĂ DE FAMILIE - APARE LUNAR

ABONAMENTUL PE UN AN 200 LEI. PE O JUMĂTATE AN 100 LEI. UN NUMĂR 20 LEI

REDACȚIA: CLUJ, EPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ

ADMINISTRAȚIA: CLUJ, LIBRĂRIA EPARHIALĂ, PIAȚA CUZA VODĂ 6

---o-o---

ÎN ACEST NUMĂR:

VIAȚA VESELĂ - NUMEROASE ILUSTRAȚII